Ára: 200 FORINT

73. évf. 4. szám 2018. március 1.
Ádár 14. 5778.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Izrael a kezdeti rajongás tárgyaként ma már a helyére került (Fináli)

KÉT RABBI BESZÉLGET

A gyerekemet az esőben felemelhetem sábeszkor, vihetem, mert ő az én ékszerem (Hivatkozás)

Óriási érdeklődés övezte Frölich Róbert országos főrabbi, Fináli Gábor, a Hunyadi téri zsinagóga rabbija és Toronyi Zsuzsanna, a Zsidó Múzeum és Levéltár igazgatója beszélgetését, amely különlegesre sikerült: élőben kaphattunk bepillantást abba, hogy bizonyos vallási kérdésekben eltérő nézeteket valló rabbik párbeszéde révén miképpen formálódik a zsidó vallás és hagyomány.

A Talmud nem csak nőknek elnevezésű közösség által a budapesti Magvető Cafében rendezett beszélgetésnek az volt az egyik legfontosabb tétje, hogy kiderül-e: pontosan milyen belső vitákkal, külső hatásokkal és megújulási kísérletekkel néz szembe a magyar zsidó neológia, s vajon mit gondol ezekről a változásokról maga az irányzat. Ennek kapcsán pedig az a kérdés is megfogalmazódott: végtére is mi az a neológia, hogyan és kiknek a nevében definiálja önmagát? Egy magyar neológ rabbi miképpen reagál az őt és közösségét érintő változásokra? A neológiának milyen esélyei vannak a változó világban a hívek megtartására, vagy ha lehetséges, a közösség létszámának növelésére?

A helyszín zsúfolásig megtelt, a program ugyanis – kimondva-kimondatlanul – már csak amiatt is izgalmasnak tűnt, mert sokan úgy várták Frölich Róbert és Fináli Gábor beszélgetését, mint valamiféle összecsapást a „régiek” és az „újak”, az „öregek” és a „fiatalok”, a „változást ellenzők” és az „újítók” között.

Az est első felében azonban a harcias kedvűeknek csalódniuk kellett, Frölich Róbert és Fináli Gábor ugyanis nem összecsapott és harcolt egymással, hanem vitázott: Toronyi Zsuzsanna kiválóan fölépített kérdései nyomán mindketten meghatározták azokat a sarokköveket, amelyek számukra a neológ zsidóságot meghatározzák. Ekkor derült ki, hogy a zsidóság alapvető elemeiről egyformán gondolkodnak, és a legélesebb vita – amelyben nem is jutottak egymáshoz közelebb – a nők zsinagógabeli szerepével kapcsolatos. Fináli Gábor azt mondta: számára a neológia a kóser étkezést, a szombat és más ünnepek megtartását, valamint a betérőkkel szemben megfogalmazott követelményszintet foglalja magában, vagyis ezek azok az elemek, amelyek nélkül a zsidó életet nem tudja elképzelni. Válaszában Frölich Róbert közölte: akik éles vitára számítottak kettejük között, azok most csalódtak, hiszen az említett sarokkövek – kasrut, szombat stb. – tekintetében azonos felfogást vallanak. A főrabbi kifejtette: a vallás ezen alapkövei több ezer évesek, mozdíthatatlanok, s alapvetően ezek határozzák meg a neológiát, amely az ő értelmezésében az azonos érdeklődésű, azonos értékrendet követő, egy irányba tartó, ám nem homogén zsidók közössége.

Az est egyik fontos kérdése volt, hogy meddig terjed egy rabbi autonómiája, azaz milyen jellegű változásokat vezethet be a közösségében, és kiknek az engedélyével. Frölich Róbert erről azt mondta: csakis közösségi döntések születhetnek, azaz egy rabbinak meg kell kérdeznie a saját híveit az őket érintő szándékairól. Hozzátette: ezért egy jó rabbi tulajdonságai közé tartozik az is, hogy képes súlyozni a problémák között. Megemlítette azt is, hogy a rabbikarban is kikérik a rabbik véleményét egy-egy döntvény meghozatala előtt. Ez utóbbi kapcsán Fináli Gábor megjegyezte: meglátása szerint a rabbik között túl nagy kooperáció nincsen, szerinte többet lehetne egymással értekezni, ő maga például több döntésről későn értesül, hiszen a Hunyadi tér rabbija ugyan, de nem tagja a rabbikarnak. A főrabbi azon félmondatára, hogy meg kell kérdezni a közösséget, Fináli úgy reagált: ha tényleg megkérdeznénk azt az állítólagos 100 ezer magyar zsidót – bár szerinte nincsenek ennyien –, akkor az érdekes eredményekre vezetne például a nők vagy a homoszexualitás megítélése szempontjából. A rabbi ezt azért hangsúlyozta, mert az est során tett egyik legradikálisabb állítása az volt, hogy a neológiának át kellene gondolnia a nők zsinagógabeli szerepét, mert az nem járja, hogy okos nők – agysebészek, bírónők és mások – ki vannak zárva a vallásgyakorlás több eleméből, így nem számítanak bele a minjenbe. Szerinte „nem őszinte játék”, hogy az istentiszteleten tagadjuk a nemek egyenlőségét, a zsinagógában két órára eljátsszuk, hogy a nők nem érnek annyit, mint a férfiak. Frölich Róbert ezzel kapcsolatban úgy fogalmazott: ha valaki akarja, nyugodtan adjon többletjogokat a nőknek a zsinagógában, de tudomásul kell venni, hogy onnantól fogva ez nem a neológ zsidó egyház, hanem egy egalitárius irányzat keretén belül történik. Fináli Gábor szerint azonban sokan azért fordulhatnak el a zsidó vallástól, mert a hagyomány egyes elemei a nőket a gyermekekkel és a rabszolgákkal említik együtt, mintha a nők alacsonyabb rendűek lennének. Az országos főrabbi ez ellen azt hozta föl: a spirituális szellemiségű neológiában a nők sajátos szerepet játszanak, női és anyai méltóságuk, szemérmességük révén a nők a zsidó közösség legfontosabb tagjai, és ez független attól – tette hozzá –, hogy a nők nem használnak imaszíjat, a férfiak pedig igen. Mint mondta: a nők nem raknak tfilint, a szerepük ennél nemesebb. Fináli azzal mondott ellent: akkor vigyük végig a „nem őszinte játékot”, és ne nézzünk dresszben sportoló nőket sem, mert a hagyomány egyes elemei szerint ez is tilos. A helyzetet szellemesen oldotta Toronyi Zsuzsanna megjegyzése: ha korábban, más korban élnénk, ő sem ülhetne itt most két férfival nyilvánosan. Frölich vette a poént, s rávágta: jó, de ennyi tanú előtt?!

Az est második felében a két rabbi a közönség kérdéseire válaszolt. Arra a felvetésre, hogy a zsidóság nép-e vagy vallás, Fináli Gábor azt mondta: a vérségi leszármazás erősen vitatható, szerinte abszurd és nonszensz, ha valaki zsidó DNS-re hivatkozik. Hiszen akkora betérési hullámok voltak, hogy a mai zsidók származásilag olyan messze vannak az ókoriaktól, mint a magyarok a kazahoktól. Frölich Róbert megerősítette: genetikáról a zsidóság esetében természetesen szó sincs, a zsidókat szerinte az összetartozás érzése és a vallás tartja össze. A nézők közül többen a magyar zsidóság és Izrael kapcsolatára kérdeztek rá. Frölich Róbert ennek kapcsán közölte: erős Izrael nincsen erős diaszpóra nélkül, s miképpen a galut (minden, nem a Szentföldhöz tartozó földterület) nem létezhet Izrael nélkül, maga Izrael sem létezhet a galut nélkül. Mint mondta, Izrael Állama nem zsinórmérték, de nagyon fontos tényező. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a zsidó hagyomány iratai – például maga a Talmud – nem a Szentföldön, hanem a galutban íródtak. Fináli Gábor úgy fogalmazott: kezd vége lenni annak a korszaknak, hogy Izraelt kritika nélkül el kell fogadni. Egy kritikát meg is fogalmazott, jelesül azt, hogy Izrael vallási vezetése a magyarországi neológ betérést nem fogadja el. A rabbi közölte: ha mindig pitizünk és nem követelünk, akkor nem jutunk sokra.

Az est végén a holokausztmegemlékezések kapcsán két eltérő álláspontot hallhattunk. Fináli Gábor úgy vélte, hogy a gyászmunkát el kell végezni, de nem szabad beleragadni, mert az ember olyan áldozati szerepben találja magát, amelyből nem tud szabadulni. Jellemzőnek nevezte, hogy míg Nyugat-Európában tíz emléknapja van a tragédiának, Izraelben csak egy, és azt is a Szentély pusztulásával kötötték össze, hogy történelmileg is elhelyezhető legyen. Frölich Róbert ezzel szemben úgy vélte: számára, és mindazok számára, akik személyesen érintettek, a soá érzelmi kérdés, és az is marad. Mint mondta, néhány nemzedék múlva, amikor nem lesznek személyükben is érintett emlékezők, alkalmasint változhat a holokausztt kapcsolatos emlékezés, hiszen olyan történelmi távlatba kerül, mint a Szentély említett pusztulása.

A nagy sikerre való tekintettel a szervezők nevében Lemperger-Lakos Borcsa közölte: lesz folytatás. A Talmud nem csak nőknek elnevezésű közösség következő rendezvényét március 22-én tartja.

Kácsor Zsolt

Frölich Róbert, Toronyi Zsuzsanna, Fináli Gábor

Nyugodtan, de ez nem a neológia (Frölich)

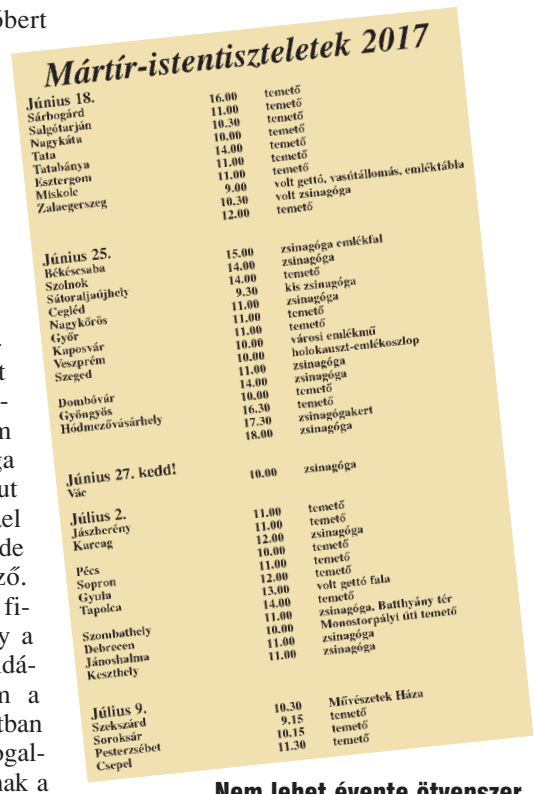

Mártír-istentiszteletek 2017

Június 18.	16.00	temető
Sárbogárd	11.00	temető
Salgótarján	10.30	temető
Nagykáta	10.00	temető
Tata	14.00	temető
Tatabánya	11.00	temető
Esztergom	11.00	temető
Miskolc	9.00	volt gettó, vasútállomás, emléktábla
Zalaegerszeg	10.30	volt zsinagóga
	12.00	temető
Június 25.	15.00	zsinagóga emlékfal
Békéscsaba	14.00	zsinagóga
Szolnok	14.00	temető
Sátoraljaújhely	9.30	kis zsinagóga
Cegléd	11.00	zsinagóga
Nagykőrös	11.00	temető
Győr	11.00	temető
Kaposvár	10.00	városi emlékmű
Veszprém	10.00	holokauszt-emlékoszlop
Szeged	11.00	zsinagóga
	14.00	zsinagóga
Dombóvár	10.00	temető
Gyöngyös	16.30	temető
Hódmezővásárhely	17.30	zsinagógakert
	18.00	zsinagóga
Június 27. kedd!	10.00	zsinagóga
Vác		
Július 2.	11.00	temető
Jászberény	11.00	temető
Karcag	12.00	zsinagóga
	10.00	temető
Pécs	11.00	temető
Sopron	12.00	temető
Gyula	13.00	volt gettó fala
Tapolca	14.00	temető
	11.00	zsinagóga, Batthyány tér
Szombathely	10.00	Monostorpályi úti temető
Debrecen	11.00	zsinagóga
Jánoshalma	11.00	zsinagóga
Keszthely		
Július 9.	10.30	Művészetek Háza
Szekszárd	9.15	temető
Soroksár	10.15	temető
Pesterzsébet	11.30	temető
Csepel		

Nem lehet évente ötvenszer emlékezni, mert beleragadunk (Fináli)

9 770133 350099 18004

Holokauszttúlélők tüntettek Lengyelországban

A demonstrálók a vitatott lengyel törvénymódosítás ellen keltek fel az ország tel-avivi nagykövetsége előtt – adta hírül az izraeli média.

A tudósítások szerint néhány tiltakozónak sikerült bejutnia a nagykövetség területére. A rendőrség vizsgálja az értesüléseket. „Egyetlen törvény sem törölheti el a történelmet” – kiáltozta a több tucat idős, jórészt 90 év feletti tüntető. „Megszöktem Auschwitzból, de minden éjjel rémálmaim vannak attól, amit ott átéltem” – idézte honlapján a Jerusalem Post című izraeli napilap a 95 éves *Salom Steinberget*. „Szégyelljék magukat… Sokan nem élték túl, és nem fogjuk elfelejteni, hogy a nácik lengyel földön mészároltak le minket” – tette hozzá. Egy másik tüntető azt hangoztatta, hogy „a lengyelek semmit sem tettek, hogy segítsenek”.

A nemzetközi felzúdulás ellenére a lengyel elnök aláírta a Nemzeti Emlékezet Intézetéről (IPN) szóló törvény módosítását. *Andrzej Duda* egyúttal bejelentette: továbbítja a jogszabályt az alkotmánybíróságnak, amely utólagos normakontroll keretében tisztázni fogja, sérti-e a szólásszabadságot. Az új rendelkezések addig is életbe léptek. A jogszabály pénzbírsággal vagy akár három évig terjedő szabadságvesztéssel sújthatja mindazokat, akik a lengyel nemzetet és a lengyel államot nyilvánosan bűnrészességgel vádolják a náci Harmadik Birodalom bűntetteiben.

Nem számít bűntettnek, ha ezt „művészeti vagy tudományos tevékenység keretében” teszik. A rendelkezés az emberiesség, a béke elleni és a háborús bűncselekményekre is kiterjed. A törvény diplomáciai válsághoz vezetett Izrael és Lengyelország között. Izraeli politikusok és történészek attól tartanak, hogy a jogszabály visszaélésekre ad lehetőséget.

MTI/Híradó.hu

„A magyar zsidók között pedig ama bibliai tűzoszlopként fog vezetőül világítani követésre méltó elődeik példája.”
(Jókai Mór: Előszó Bernstein Béla 1848 és a magyar zsidók c. könyvéhez)

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár
és a Nyíregyházi Zsidó Hitközség
tisztelettel meghív minden érdeklődőt

2018. március 14-én szerdán 17 órakor

KÉT NEVEZETES ÉVFORDULÓ TÜKRÉBEN

című konferenciájára

Bernstein Béla főrabbi születésének 150.
és az 1848/49-es forradalom és szabadságharc kitörésének
170. évfordulója alkalmából.

Köszöntőt mond:
Dr. Ulrich Attila alpolgármester
és **Tomasovszki Anita** könyvtárigazgató

Az előadókat bemutatja:
Somos Péter, a Nyíregyházi Zsidó Hitközség hitéleti vezetője

Előadók és témák:
Darvas István főrabbi, Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem:
A tanulóifjúság védelmében – Bernstein Béla szellemi környezete

Zima András egyetemi adjunktus, Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem:
Bernstein Béla életműve a neológ integrációs stratégia szolgálatában

Urbán Teréz, a Nyíregyházi Városvédő Egyesület alelnöke:
Ízig-vérig zsidó és tősgyökeres magyar – Dr. Bernstein Béla közéleti, kulturális és karitatív tevékenysége nyíregyházi évei alatt

Helyszín: a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár konferenciaterme
4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 2.

MÓRICZ ZSIGMOND MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR

Nyíregyházi Zsidó Hitközség

Domán István zcl Jahrzeitja

Truma szombatján emlékezett főrabbijára az Ohel Ávrahám (Hunyadi téri) zsinagóga. Az eseményen *Ács Tamás,* a BZSH elnöke képviselte a Hitközség felső vezetését, a mintegy nyolcvan fő között ott voltak az ORZSE munkatársai, tanítványok, barátok, tisztelők, rokonok bel- és külföldről, valamint a kile régi és új tagjai egyaránt.

Az istentisztelet keretében *Finály Gábor* rabbi méltatta elődjét, hangsúlyozva azt az ismeretet s egyebet, amit tőle kaphatott. Beszélt Domán István életszakaszairól, pályafutásáról, a rabbi-tanító-tudós számos (több nyelven is íródott) könyve és publikációja megjelenéséről, kitüntetéseiről.

Fekete László, a Dohány-zsinagóga főkántora énekelt, a körzet elnöke, *Gervai László* néhány szép gondolattal emlékezett, majd megköszönte a nagyvonalú kidust *Katinak,* a feleségnek, akivel Domán István négy évtizeden át élt harmonikus házasságban, és együtt szerethették a két fiút és négy unokát.

Emléke legyen áldott! **Gj**

Pedig Orbán Viktor tiltakozott, és mégis…

Megint megtartották az úgynevezett becsület – más néven: kitörés – napját, pedig Orbán Viktor is a rendezvény megakadályozására kérte a Belügyminisztériumot. A szélsőjobboldali demonstráció ellen antifasiszták tüntettek a budai Várban.

Az esemény jellegéről sokat elárul, hogy a résztvevőket előre figyelmeztették: nem viselhetnek tiltott önkényuralmi jelképeket, nyilaskeresztet vagy horogkeresztet, de még csak SS-jelképeket sem. „A rendezők ha ilyet tapasztalnak, el fogják takartatni, amennyiben pedig ellenállásba ütköznek, abban az esetben az illetőt el fogják távolítani a rendezvény területéről!” – közölték a szervezők az „öltözködési és viselkedési irányelveket” ismertető felhívásukban.

A szélsőjobboldal minden év februárjában megemlékezik arról, hogy 1945-ben – óriási veszteséget szenvedve – a német és magyar csapatok megpróbáltak kitörni a szovjet ostromgyűrűbe zárt budai Várból.

Érdemes ugyanakkor *Ungváry Krisztián* történész adatait idézni: a szovjet áldozatokat nem számítva, minden második halott a civilek közül került ki. A Vörös Hadsereg közel 80 ezer fős vesztesége valamivel nagyobb volt, mint a lakosság, a német és magyar védők áldozatainak száma együttesen. Budapest ostromáról szóló könyvében Ungváry hangsúlyozta, hogy a magyar főváros „erőddé” nyilvánításához egyedül Adolf Hitler ragaszkodott. Bécs védelme érdekében Budapest elpusztítását sem tartotta drága árnak.

A szélsőjobboldali összejövetel helyszíne előző évben a Városmajor volt, idén újra a budai Várban lévő Kapisztrán tér. Tavaly nem sokkal a „becsület napja” után találkozott *Orbán Viktor* kormányfő és *Heisler András,* a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) elnöke. A megbeszélés után *Havasi Bertalan,* a Miniszterelnöki Sajtóiroda vezetője arról számolt be, hogy szóba került a „neonáci rendezvény” is, amit a Mazsihisz elnöke elfogadhatatlannak minősített. A felek – idézzük Havasi Bertalant – megállapodtak abban, hogy „a Belügyminisztérium megtalálja a törvényes megoldást az ilyen események megakadályozására”.

Hegyi Szabolcs, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) munkatársa a Népszavának nyilatkozva akkor is hangsúlyozta, hogy bár a neonáci, fajvédő rendezvények érthető felháborodást keltenek a társadalomban, a törvények értelmében nincs mód a betiltásukra. (Még akkor sem, ha régebben azért akadt rá példa.) Más az erkölcs, más a jog. Hozzátette: a párizsi békeszerződések szerint Magyarországon nem működhetnének neonáci, újnyilas szervezetek, ezzel azonban nem a rendőrségnek, hanem az ügyészségnek lenne dolga.

Neki lett igaza, az esemény megrendezését nem sikerült megakadályozni. Kísérlet pedig történt rá: a demonstráció szervezői győzelemként ünnepelték, hogy „hosszas jogi csatározásainkat siker koronázta”, és közterületen tudnak „tisztelegni a kitörés hősei előtt”. Az, hogy a Belügyminisztérium pontosan milyen lépéseket tett, eddig nem derült ki. Korábban a tárca lapunknak csak annyit árult el, hogy „megtette vonatkozó javaslatait”, minap újból elküldött kérdéseinkre még nem kaptunk választ.

A Kapisztrán téren a legkülönbözőbb szélsőjobboldali – közöttük bőrfejű és neonáci – szervezetek zászlói mögött, alakzatban sorakoztak a résztvevők. Nagyjából ötszázan voltak, közöttük lengyelek és németek is.

Fotó: Markoszov Szergej

„Megkezdjük a megemlékezést, senki ne mászkáljon!” – hangzott az utasítás. Felvezetésként a szónok elmondta, hogy azoknak állítanak emléket, akik életüket áldozták a „vörös mocsok” elleni harcban. Szerinte mint egykor Budapest, ma Európa áll ostrom alatt. Úgy vélte, rájuk vár a feladat, hogy visszaverjék a „hódítókat”. Majd bejelentette, hogy ki fognak törni az „új világrend hódító karmai közül”.

A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom társvezetőjeként felkonferált *Incze Béla* hosszan beszélt arról, hogy a hatóságok milyen módon próbálták ellehetetleníteni a rendezvényt, míg végül a bíróság visszavonta a tiltó határozatot. Incze a vendéglátók szívélyességével külön is köszöntötte a „liberális média patkányait”.

Tyirityán Zsolt, a Betyársereg vezetője egy német felszólaló után következett. Tavalyi szereplésétől eltérően ezúttal nem dicsőítette a Waffen SS-t, ellenben kifejezte a „kommunista söpredékkel” szembeni nemtetszését.

A rendezvény nem volt zavartalan ugyanis. Többszörös rendőrkordon mögül, de hallótávolságon belül vörös-fekete zászlókat lengető anarchisták tüntettek a nácik ellen. Sípoltak, doboltak, és kórusban skandálták a nemzetközi antifasiszta jelszót: Alerta, alerta, antifascista! Az ellentüntetők egy másik csoportja, hogy minden érkező jól láthassa, a Bécsi kapunál tett ki egy ököllel széttört horogkeresztet ábrázoló transzparenst.

A Kapisztrán téren közben egyre nőtt a létszám. Terepszínű öltözéket viselő vagy valamilyen katonai szerelésbe bújt, hátizsákos csoportok gyülekeztek. Innen indult a Kitörés emléktúra. Ennek kiírásában az olvasható, hogy a túra sportrendezvény és történelmi megemlékezés – politikai célja nincs. És mindenki nyugodjon meg: az egyenruhákon, pecséteken alkalmanként felbukkanó tiltott önkényuralmi jelképek kizárólag a történeti hűség kedvéért, történelmi érdekességként, bemutató jelleggel szerepelnek.

Czene Gábor / Népszava online

Goldmark Terem
Wesselényi u. 7.
2018. március 11.
vasárnap 19 óra

HuMORbaN HemPeRGetett
FeRGeTEges KLezMeR
TréFás JeLeNEteKkeL

GaRai Róbert, MaSa Tamás,
Masa Anita, Tarján Péter,
Szabó Endre és a
SaBBaThSONG
KLezmer Band.

Jegyek: 2900,-Ft info: 0670 263 2059 www.jegy.hu
www.mazsihisz.hu www.sabbathsong.hu

A CleanArt Társulat és a BZSH-MAZSIHISZ közös szervezésében

BZSH MAZSIHISZ Sabbathsong

Goldmark Terem – Wesselényi utca 7.
2018. március 22. csütörtök 19 óra
JÁVOR Pál
a fenegyerek, a színművész és az EMBER
Jávor Pál minden idők egyik legkedveltebb színésze, a harmincas évek férfiideálja. Vétkesek közt ártatlan, aki néma – írja Babits Mihály. Jávor nem volt ártatlan, nem volt néma! Kiállt a kollégáért, az üldözöttekért. 1944 áprilisában eltiltják a színészettől, majd kilenc hónapos meghurcoltatás következik. Mindezek ellenére vidám és szórakoztató zenés játékunkban megismerheti Jávor eddig ismeretlen arcát.

Író, konferanszié: Gál Róbert Zenei szerkesztő: Masa Tamás
Közreműködnek: Masa Tamás, Masa Anita, Szabó Endre, Johan János, Neumark Zoltán, Lisztes Jenő és Fehér Ernő.

A CleanArt Társulat és a BZSH-MAZSIHISZ közös szervezésében. A művészek frizuráját a Gábor Szalon készíti. www.gaboristvan.hu Tel.: 0630 306 0402

Jegyek: 2900,-Ft www.jegy.hu info: 0670 263 2059

Ráv és még ketten púrimról

Púrim egynapos ünnepe ádár 14. napján, egy hónappal peszách előtt van. Arról emlékezünk meg ezen az ünnepen, hogy a perzsa uralom alatt élő zsidó közösség, amelynek kiirtására Hámán gonosz tervet szőtt, megmenekült. A pontos dátum körül van némi bizonytalanság, de valószínű, hogy az Eszter könyvében leírt események i. e. 450 körül történhettek. A púrim név a „sorsvetést" jelentő pur szóból ered, mert Hámán így választotta ki az időpontot, amikor rá akarta szabadítani hordáit a zsidókra, hogy kiirtsa őket.

Az évszázadok folyamán még sok uralkodó akadt, akinek országában zsidók éltek, és meg akarta valósítani Hámán aljas tervét. A diaszpóra számos országában a helyi uralkodó kénye-kedvétől függő zsidók bizonytalan sorsát foglalja magába púrim története. Ez a történet, amelyben az események váratlan fordulata folytán az elnyomó fegyvere visszafelé sült el, s így a zsidó közösség képes volt megvédeni magát az erőszak ellen, évszázadokon át a reménység és bátorítás zsarátnokaként izzott az elnyomott és meggyötört zsidóság lelkében.

Az ünnep megtartásának legjellemzőbb vonása, hogy púrim előestéjén a zsinagógában meghallgatjuk az Eszter-tekercs, közismertebb nevén a Megila felolvasását. A következő reggelen, púrim napján, a sáchrit istentiszteleten is felolvassák a Megilát.

Mind a férfiak, mind a nők kötelesek meghallgatni a Megila felolvasását. A gyerekeket is vigyük el a zsinagógába, hogy teljesíthessék ezt a kötelezettséget, de az egészen kicsiket, akik inkább zavarnák a gyülekezetet, még ne vigyük magunkkal.[1]

A púrimi szertartás alapja Eszter könyvének alábbi részlete:

Mordecháj leírta mindezeket az eseményeket. Majd leveleket küldött… a zsidóknak… és kötelezővé tette számukra, hogy tartsák meg ádár hónap tizennegyedik és tizenötödik napját… Tegyék azokat az evés-ivás és az öröm napjaivá, amikor egymásnak ajándékokat, a szegényeknek pedig adományokat küldenek. A zsidók megfogadták, hogy… sem ők, sem utódaik, sem a hozzájuk csatlakozók nem szüntetik meg, hanem megtartják ezt a két napot[2] a kapott írás szerint és az előírt időben minden esztendőben... (Eszter 9:20–23., 27.)

Púrim megünneplésének másik parancsolata: „enni, inni, vigadni". Púrim napján családi ünnepi vacsorát[3] kell tartani. Ezt is sz'udának hívják, és az Eszter könyvében megadott utasítás teljesítésére szolgál, hogy legyenek ezek „az evés-ivás napjai", j'mé miste.

Még két fontos előírás van:

Mindenki „küldjön ajándékot" egy barátjának. Ez étel- vagy italajándék lehet. Legalább kétféle sült vagy főtt ételt vagy gyümölcsöt vagy édességet vagy italt kell küldeni. A kötelezettséget azzal is teljesítjük, ha egy embernek küldünk ilyen ajándékot, de szokás a különböző barátoknak is „ajándékot szétküldeni": ezt héberül sálách mánotnak vagy misloách mánotnak – közismerten sláchmónesznak – hívják. Ezeket az ajándékokat a gyerekekkel szokták elküldeni.

Mindenki adjon adományt legalább két szűkölködőnek. Még a szegénynek – aki maga is rászorul az adományra – is kell adnia. Aki netalán olyan helyen tartózkodnék, ahol nincsenek szegények, vagy más okból nem tudja aznap teljesíteni az adományozás kötelezettségét, az tegye félre a pénzt, hogy később átadhassa a rászorulónak.

A talmudi idők óta púrim az egyetlen olyan ünnep, amelyen a mértéktelen ivás szokásos korlátozását szabad felrúgni. *„Addig kell inni, amíg nem tudunk különbséget tenni az átkozott Hámán és az áldott Mordecháj között" (Megila 75.)* – mondják a bölcsek. Természetesen aki ismeri magát, és tudja, hogy ha többet iszik a kelleténél, akaratlanul is megszeghet vagy áthághat egy vallási előírást, vagy közönségesen kezd viselkedni, jobb, ha még púrimkor sem rúg be.

Bár semmi nem tiltja, hogy púrimkor dolgozzunk, mégis méltóbb az ünnephez, ha nem a szokásos munkánkat végezzük, hanem illő módon megszenteljük a napot.

Sok zsidó közösségben elterjedt szokás púrimkor maskarába bújni, karnevált és egyéb összejöveteleket rendezni. A jelmezviselés és a gyerekek számára rendezett hasonló mulatságok különlegesen népszerű formában hordozzák púrim ünnepének tartalmát.

H. H. Donin

1 Nem helyes az egészen kicsiket, akiket máskor nem visznek el a zsinagógába, púrimkor vinni oda, amikor Hámán nevének hallatán – szokás szerint – hatalmas zajt csapnak, dobognak, kereplőt ráznak. Az a gyerek, aki már tudja, hogy a zsinagógában csöndben kell lenni, tiszteletteljesen kell viselkedni, esetleg tetszéssel fogadja ezt. De aki legelőször ezt tapasztalja, azzal nehéz megértetni, hogy a zsinagóga nem cirkusz, hanem szent hely.

2 Mivel Susánban, a perzsa birodalom fővárosában 15-én tartották az ünnepet, azokban a városokban, amelyek Susánhoz hasonlóan „Józsué napjai óta" fallal voltak körülkerítve, egy nappal később, ádár 15-én ünnepeltek. Ezt a napot susán púrimnak hívják. Jeruzsálemban ádár 15-én tartják púrim ünnepét.

3 Az étkezés utáni hálaadásba és a napi istentiszteletbe ezen a napon egy külön imát iktatnak be, az Ál hániszim… (A csodákért…) kezdetűt, amellyel hálát adunk az Örökkévalónak púrim csodáiért. Ugyanezt az imát mondják, más betoldással, chanukkakor is.

***

Aligha van az ókori héber irodalomnak még egy olyan színes, fordulatos, izgalmasan érdekes alkotása, mint az Eszter-könyve, pontosabban tekercse.

A helyi lélektan ismerőjének számító kiváló szerző leírja a perzsa királyi udvar életét és légkörét, a kormányzat szokásait és módszereit, a vezetők rapszodikus hangulatváltozásait, tanácsadóik gonoszságát. A tehetséges íróember mesterien bonyolítja az eseményeket, jellemüknek megfelelően mozgatja a szereplőket, egészen az erkölcsi célzatú végkifejletig, mikor is a rossz megbűnhődik, a jó meg elnyeri jutalmát. (Bárcsak a valóságban is így lenne.) Az öröm hatja át az egész művet, mivel arról (is) szól, hogyan menekültek meg őseink mintegy öt évszázaddal i. e. púrim ünnepén.

A jól ismert történetnek egyik fordulópontja a gonoszt megszemélyesítő Hámán vádja, aki Mordecháj iránti dühét minden zsidóra kiterjesztve, így szól az uralkodóhoz: van itt egy nép („idegenszívű kisebbség"), szétszórva és elterjedve („mindenhol") valamennyi tartományodban, mások a törvényeik, szokásaik („kirekesztők"), semmi hasznunk belőlük („parazita élősködők"). Ha a király is beleegyezik, irtassanak ki („Endlösung").

Ellentmond a logikának, hogy a vezér úgy bírja rá a királyt alattvalói egy csoportjának kiirtására, hogy az meg sem kérdezi, kikről is van szó és mi a bűnük, amiért halált érdemelnek. Ez tűnt fel a könyv egyik tudós kutatójának, Jacob Hoschandernek, amikor a történeti hátteret vizsgálta (The Book of Esther in the Light of History, Philadelphia). Véleménye szerint egy jól átgondolt politikai merényletről van szó. A király, II. Artaxerxész, birodalmi egységének biztosítására egységes vallási rendszert parancsolt valamennyi alattvalójára. Ez a rendelkezés hihetőleg nem tetszett sok olyan perzsának, akik a fejlettebb és a bálványimádástól megtisztított vallásnak voltak a hívei. Természetesen a zsidók sem fogadhatták el az „új" vallást, és Hámán az ő kiirtásukkal akart elrettentő példát statuálni a többieknek. Így már érthető a vádja és annak indoklása.

Hoschander professzor véleményét számos történelmi analógia igazolja. A vallást és a vallási türelmetlenséget számtalanszor használták fel a történelemben politikai, hatalmi érdekek szolgálatára, s ennek mi, zsidók, sokszor voltunk szenvedő alanyai.

Eszter könyvének végső tanulsága az egyetemes emberi tanítás, vágy és igény: a jónak kell végül diadalmaskodnia a világon, a gonosz sorsa bukás legyen.

Ez a válasz a hámáni vádra, és ez a Szentírás örök szava púrim ünnepén.

Ráv

***

Ádár hónapjában, Eszter könyvének tanúsága szerint, történelmének legnagyobb veszélye fenyegette a zsidóságot. „...Futárokkal leveleket küldtek szét a király minden tartományába, hogy a 12. hónap, ez ádár hava, 13. napján irtsák ki a zsidókat ifjútól az öregig, gyermeket és asszonyt, s javaik prédává legyenek."

A Föld egykor legnagyobb országában, a perzsa birodalomban játszódik Eszter könyvének története, amelynek névadó hőse az uralkodó felesége, aki szépségével, okosságával meghiúsítja a gonosz szándékot. Ezen az óriási területen élt az akkori idők zsidósága. Ha Hámánnak, Áchásvéros király első emberének terve sikerül, az egész közösség elpusztul.

Ilyen veszély nem fenyegette őket addig. A fáraók uralma alatt ugyan súlyos rabszolgamunkát kellett végezniük, de nem akarták kiirtani őket. Később a filiszteusokkal és az amalekitákkal vívtak fegyveres harcot, az asszírok megdöntötték a tíz törzs birodalmát, a babilonok fogságba hurcolták Júda lakosságának nagy részét, de fizikai megsemmisítésükről nem volt szó. Az előzmények után érthető az a nagy öröm, amivel megszabadulásukat ünnepelték.

Az ünnep súlyát és jelentőségét a későbbi zsidóság is átérezte. Így például a kabalisták púrimot már a jom kippurhoz hasonlítják. Szerintük a végzetszerűség uralja mindkét napot. Ahogy az engesztelő napon sorsot vetett a főpap a Szentélyben az Örökkévalónak és Azazélnak küldendő áldozattal kapcsolatban, úgy púrimnál is a sors játszott döntő szerepet a nap kijelölésében, és képletesen szólva a sors, a végzet döntötte el a zsidóság jövőjét is.

A talmud többször is kiemeli Eszter könyvének erkölcsnemesítő tanulságait. Így például szellemes megjegyzést fűz a 3. fejezet 10. verséhez. Ebben azt olvassuk, hogy a király beleegyezett Hámán ördögi tervébe, és egyetértése jeléül lehúzta kezéről pecsétgyűrűjét, s odaadta Hámánnak, a zsidók ellenségének.

Rabbi Aba megjegyzi, hogy a gyűrű lehúzásának nagyobb erkölcsi hatása volt a zsidó tömegekre, mint a 48 prófétának és 7 prófétanőnek jó cselekedetekre, bűneiktől való megtisztulásra intő számos szózatának. Ti. ahogy a perzsa uralkodó meghozta gyűlölettel átitatott rendeletét, azonnal a Gondviseléshez menekültek és segítségért könyörögtek.

Ugyancsak elgondolkoztató rabbi Simon bár Jocháj tanítványainak kérdése is: miért kellett annak a nemzedéknek végveszélybe kerülnie?

Amikor mesterük felszólította őket, próbálják maguk megválaszolni a kérdést, azt mondták: Áchásvéros király mulatságán való részvételük miatt. Akkor csak Susan város zsidósága lett volna vétkes, nem pedig az egész birodalomé – cáfolta meg tanítványai véleményét a mester. További kérdésükre ez volt a válasz: mert leborultak Nebukadnecar arany képmása előtt. Akkor miért menekültek meg végül? – kérdezték. Mert az önkénytől való félelmükből tették, nem jószántukból – válaszolt a mester.

Persze hogy az ember szelektál emlékei között. Púrimkor nem a halálra szánt nép érzelmei hatnak az utódokra, hanem a megmenekülés felett érzett öröm.

Tóbiás, a jeles ember

Azt olvastam a minap egy neves személyiségek zsidóellenes megjegyzéseit közlő netes oldalon, hogy Bonaparte Napóleon egyáltalán nem kedvelte a zsidókat. Aztán egy régi zsidó újságban olyan írásra bukkantam, amely szerint volt egy kedvenc, fontos zsidaja a császárnak.

Az uralkodás tehát arról (is) szól, hogy kivételek is vannak, mindig is voltak, s nemcsak a nagyközönségnek szóló beszédeket érdemes ismerni, figyelni, hanem azt is, hogy az uralkodó mit tesz, miként hágja át a zsidók elleni zéró toleranciáját… No nem úgy, hogy minden „célszemélyt" érint a jótékony kivételezés, hanem csak egyeseket.

Ilyen kivételezett házi zsidó volt Napóleon környezetében bizonyos Cohn Tóbiás. Az általam olvasott 1938-as cikk így írja az ő nevét.

Nemcsak Napóleon udvara, hanem utóbb a Bourbonok, a császári udvar tagjai, főpapok, főurak is foglalkoztatták uniformist, háromágú kalapot, kardot viselő emberünket, akinek ajtaján császári címer díszlett, mivel a császár személyes tisztviselőjének ez dukált, és évi 6000 frank fizetség.

Arról is szól a krónika, hogy Cohn Tóbiást még VII. pápa is kegyesen fogadta, mivel személyesen Napóleon ajánlotta. Bár a pápa elégedett volt Cohn mester látogatásával, mégsem volt felhőtlen e találkozás utóélete, mert a francia földre internált egyházfő elég furcsa arcot vágott, amikor a protezsáló császár elárulta neki utólag, hogy az általa ajánlott mester zsidó.

Nagy műveltségű, jóérzésű ember volt; nagy fontosságú, szó szerint húsba vágó mesterségét nagyon értette. Az volt az ő dolga, tisztsége, hogy késsel tüntesse el a császár és más főemberek fájdalmát. Ma úgy nevezik szakmáját: pedikűrös. Abban az időben az volt a titulusa: tyúkszemvágó.

A krónika szerint Napóleon az 1805-ös hadjárat után Párizsba érkezve, elsőnek tyúkszemoperátorát kérette. A császári tyúkszemoperátor fürgesége aggasztotta a császárt: lassabban, lassabban, mert még melléfog a kése. A lábápolás udvari tisztségviselője megnyugtatta uralkodóját: Sire, sohasem vagyok olyan gyors, mint felséged volt az austerlitzi győzelemben...

Cohn Tóbiás naponta járt zsinagógába, feljegyezték róla, hogy a szombatot soha nem szentségtelenítette meg. Úgy adódott egyszer, hogy XVIII. Lajos unokaöccse új év első napján hívatta a mestert, azonnal vágja ki sajgó tyúkszemeit. Tóbiás mester elment ugyan a herceghez, azonban kibújt az ünneprontó munkavégzés alól. Úgy őrizte meg az ünnepi szentséget, hogy nem „operált", hanem meggyőzte a herceget, a gyulladást néhány napig borogatni kell, majd ha elmúlik a gyulladás, csak akkor jöhet a vágás...

Az uralkodóház, a főurak párizsi lábápolója 1835-ben hunyt el, tetemes vagyont hagyva zsidó jótékony célokra.

Politzer Tamás

Púrimi tarka-barka

Réges-régi chanukka

Idegenek közöttünk (1990)

Fohász

– És add, hogy az Új Élet ne tegyen be többé a púrimi számba! (Schöner Alfréd főrabbi)

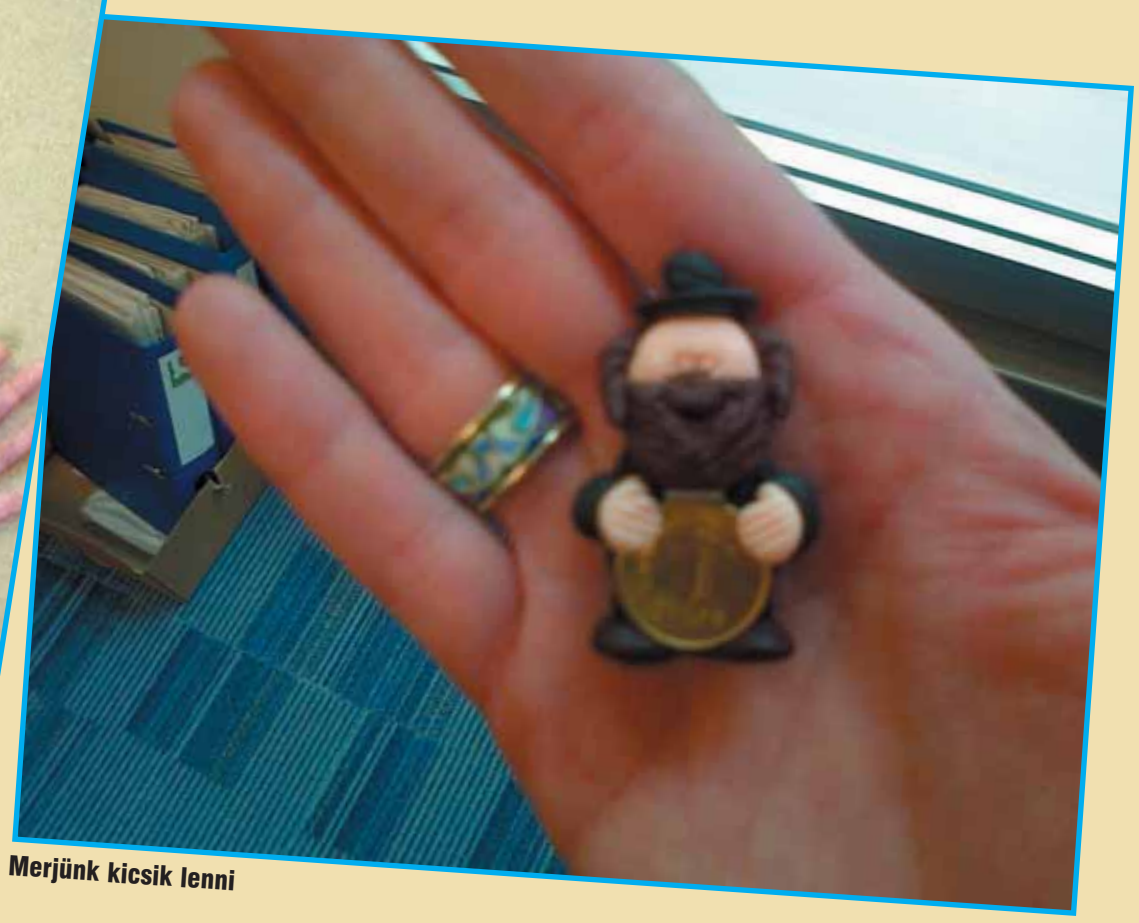

Merjünk kicsik lenni

A chábád szelleme

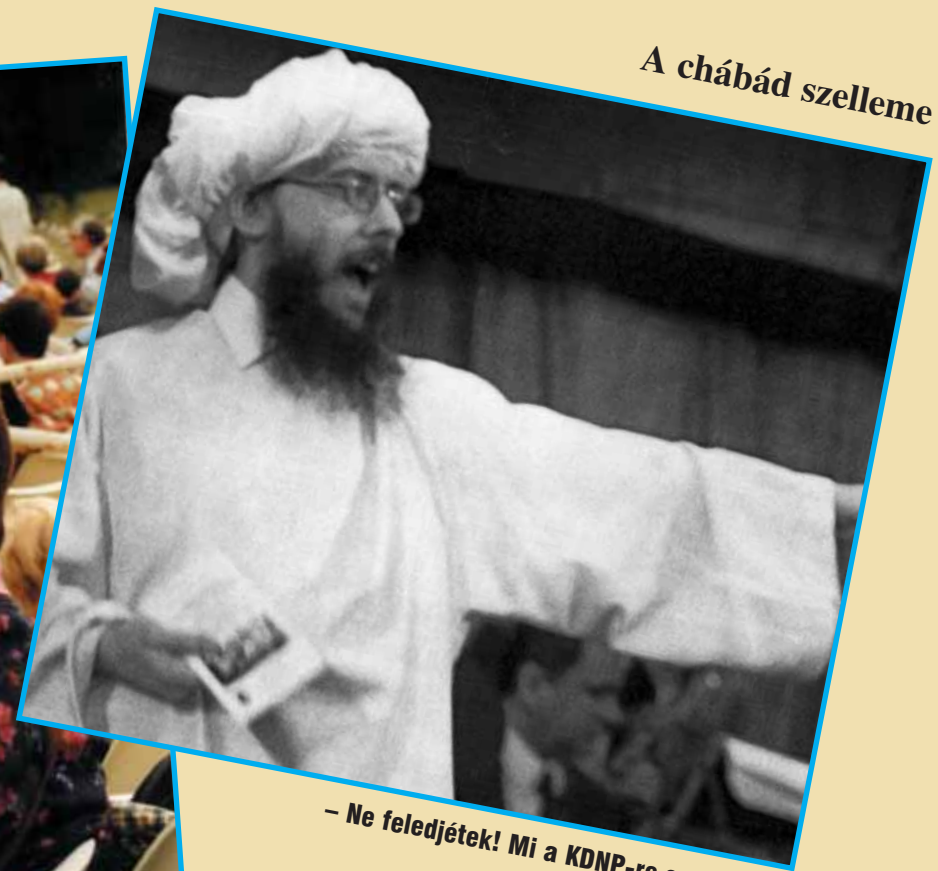

– Ne feledjétek! Mi a KDNP-re szavazunk!

Igényes olvasók

IZRAELI SZÍNES

Sábbáti zárvatartás

A boltok szombati nyitvatartását tiltó törvényt fogadott el az izraeli parlament a keleti ultraortodoxat tömörítő Sasz vallási párt követelésére – írja az MTI.

A Kneszetben minimális többséggel keresztülvitt, úgynevezett szupermarkettörvény értelmében ezentúl nem dönthet úgy egy adott izraeli település vezetése, hogy engedélyezi az üzletek nyitvatartását a zsidó vallás által előírt szombati pihenőnapon.

Az ellenzék által benyújtott számos módosító indítvány miatt egész éjjel tartó szavazásokon hajszálon múlt, hogy a második és harmadik olvasatban elbukik a Kneszet plénuma elé vitt törvényjavaslat, de végül 58 szavazattal 57 ellenében elfogadták a honatyák.

A törvény hatálya alól a vita során kikerültek a benzinkutak épületében üzemelő kisboltok, de a kutak mellett működő többi üzletet már be kell zárni.

Az egyébként stabil többséggel rendelkező izraeli kormánykoalíció azért került nehéz helyzetbe, mert *Avigdor Liberman* védelmi miniszter pártja, a nacionalista jobboldali Jiszrael Béténu (Izrael a Hazánk) nem szavazott mellette, mivel nem vallásos szavazóbázisa számára az új törvény elfogadhatatlan, valamint csatlakozásakor a koalíciós egyezményben leszögezte, hogy vallási ügyekben nem kell együtt voksolnia a kormánykoalícióval.

Löchájim! Lökoved sábeszra (a szombat szentségének tiszteletére) koccint Deri és Netanjahu

A kormányzó Likud párt számos képviselője is ellenezte az indítványt, s volt köztük, aki távol maradt a voksolástól. A koalíció elnöke ezért egy „rebellis” fiatal képviselőnőt ki akart záratni a pártból, de a Likud belső bírósága ezt formai okokra hivatkozva elutasította, mert túl későn nyújtotta be kérését.

A Hháárec című újság elemzője szerint a Likud a szombati zárvatartás támogatásával nem egyszerűen lábon, hanem egyenesen főbe lövi magát, mivel szavazótáborának nagy része nem támogat efféle lépéseket. A koalíció elnöke, *David Amsalem* is közölte, hogy a Likud csakis a koalíció együtt tartása, az előrehozott választások elkerülése érdekében állt a javaslat mögé.

A 10-es tévécsatorna szakértője szerint azért kerülnek sorozatosan felszínre újabban a koalíción belül is feszültségeket okozó törvények, mert korrupciós ügyei miatt meggyengült *Benjámin Netanjahu* kormányfő helyzete, ezért mindenképpen megpróbálja elkerülni az előrehozott választások kiírását, s koalíciós pártjai ezt kihasználva sorra saját javaslataik támogatására kényszerítik, valósággal „zsarolják”.

Az első efféle törvény az askenázi ultraortodoxok Tóra pártjának követelésére született, amely néhány hete megtiltotta a szombati vasúti karbantartásokat, s ezt most a keleti ultraortodoxok szupermarkettörvénye követi, bizonyítandó, hogy számukra legalább olyan fontos a szombat szentsége.

A zsidó vallás törvényei szerint szombaton mindenféle munkavégzés tilos, és e tekintetben munkavégzésnek számít például a járművön utazás, a lámpák felkapcsolása, ahogy a hétköznapi élet számos más természetes tevékenysége is.

Az izraeli média a koalíció ingatagságát kihasználó törvényjavaslatnak tekinti Avigdor Liberman indítványát is a halálbüntetés bevezetéséről, amelyről azonban *Aviháj Mandelblit* legfőbb ügyész bejelentette, hogy ellenzi, így várhatóan soha nem kerülhet törvényerőre. A saját szavazótáboroknak megígért törvények követelése a helyi szakértők szerint azt jelzi, hogy választási kampányhangulat uralkodott el az izraeli törvényhozásban.

A kampányhangulatra emlékeztet az is, hogy a kormányfő nemrég találkozót tartott a zsidó telepesek ideológiai hátterét biztosító legfontosabb rabbikkal, akiknek újabb jelentős pénzeket ígért további támogatásukért cserébe.

Az izraeli rendőrségnek ezekben a napokban kellett volna lezárnia Netanjahu két korrupciós ügyét, amelyeket a kiszivárogtatás szerint az elégséges bizonyítékok birtokában vádemelési javaslattal adott volna át az ügyészségnek. Ezt a lépést azonban minden magyarázat nélkül tavaszra halasztották, ahogy a mintegy százoldalas rendőrségi összegzés nyilvánosságra hozatalát is.

Már Izraelben is sorosoznak!

Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök Soros Györgyöt tette felelőssé az afrikai menedékkérők kitelepítésével szembeni izraeli civil tiltakozásért.

Netanjahu szerint *Soros György* áll a január közepén Izraelben elindult tiltakozáshullám mögött, amely azt a kormányzati tervet vette célba, amelynek értelmében szudáni és eritreai menedékkérőket egy harmadik afrikai országba költöztetnének.

A terv ellen Izraelben rabbik, írók és neves értelmiségiek, iskolaigazgatók, egyetemi és főiskolai oktatók, szociális munkások, holokauszttúlélők és orvosok tiltakoztak, valamint az El Al légitársaság pilótáinak egy csoportja is bejelentette, hogy nem hajlandó a repülőgépeken Afrikába szállítani őket.

Az Afrikából illegálisan érkezett, gyermektelen, fiatal férfiaknak kell menniük az országból, vagy meghatározatlan időre börtönbe zárják őket. A kitoloncolás áprilisban kezdődne. A börtönhatóság vezetői azonban közölték, hogy férőhely és pénzügyi háttér hiányában nem tudják fogadni a börtönt választó afrikaiakat.

Hírek szerint a korábban Izraelből Ruandába áttelepített afrikai menedékkérők – szemben az előzetes ígéretekkel – nem kaptak menekültstátuszt, és megérkezésük után általában továbbutazásra kényszerítik őket papírok nélkül Ugandába, majd onnan tovább, más afrikai országokba. Az izraeli médiában figyelmeztették sorstársaikat, hogy semmiképpen ne válasszák önkéntesen az Afrikába költözést.

Netanjahu és egyik minisztere szerint azonban külföldi kormányok próbálják megakadályozni az afrikaiak átköltöztetését.

Soros György korábban pénzügyi támogatásban részesített több, a palesztinok emberi jogaiért küzdő izraeli civil szervezetet, köztük a „Csendet megtörőket”, a Becelem, a Jes Din („Van ítélet”) és az al-Hak nevű csoportot. Az „Új izraeli alap” nevű amerikai baloldali zsidó tömörülést is 873.500 dollárral segítette a 2002 és 2015 között eltelt tizenhárom évben – írta a Jerusalem Post honlapja egy kiszivárgott e-mailre hivatkozva.

Az izraeli tízes tévé híradójának adott válaszában Soros György hazugságnak nevezte az izraeli kormányfő állítását. „Netanjahu hamis állításával ellentétben nem támogatom a több ezer afrikai menedékkérő Izraelből történő kitelepítése elleni tiltakozást” – mondta. Hozzátette: mindazonáltal mélyen hisz benne, hogy nem szabad a nemzetközi törvényeket és a menekültegyezményeket megszegve, erőszakkal visszaküldeni a menedékkérőket oda, ahol üldözhetik vagy megölhetik őket.

MTI / akibic.hu

Kifizetődő terroristának lenni

Az izraeli sajtóban közzétett adatok szerint a Palesztin Hatóság 2017-ben 1,237 milliárd(!) sekelt fordított terroristák finanszírozására. Ez az összeg a Hatóság éves költségvetésének mintegy 7%-a!

A fizetési kategóriák differenciáltak. Így például 3–5 éves szabadságvesztés esetén havi 2000 sekel, míg a 20–35 évre ítélt terrorista esetében 10.000 sekel/hónap.

A házas terrorista ezenfelül további 300 sekelben részesül havonta, és minden gyerek után jár még havi 50 sekel.

Ha az elítélt jeruzsálemi illetőségű, további 300 sekel/hónap kiegészítésre jogosult. Ha ráadásul izraeli arab, akkor ez a bérkiegészítés 500 sekel/hónap.

Összehasonlításképp: Júda-Somron térségében a palesztinok átlagkeresete alig haladja meg a 2000 sekel/hónap összeget.

Leharpress

Rabbik bújtatnának afrikai menekülteket

Anna Frank esete ihlette meg azokat az izraeli rabbikat, akik deportálás előtt álló afrikai menedékkérőket akarnak bújtatni otthonaikban.

Susan Silverman rabbi, az amerikai humorista *Sarah Silverman* testvére szervezi azt a kezdeményezést, amely 40.000 szudáni és eritreai bevándorló védelmét tűzte ki célul. A rabbik meg akarják akadályozni a menekültek kitoloncolását Izraelből.

A Sarah Silverman nővére által elindított aktivista programot Anna Frank esete inspirálta, a rabbik azt szeretnék elérni, hogy minél több izraeli fogadjon be és bújtasson afrikai menedékkérőket.

A 40.000 afrikai bevándorló kitelepítése áprilisban kezdődne, és előreláthatólag két éven át folyna.

„Ki lenne hajlandó befogadni közületek menedékre szoruló embereket?” – tette fel a kérdést Susan Silverman a Rabbik az emberi jogokért nevű gyűlésen Jeruzsálemben, ahol bejelentette az új kampány lényegét. Mind a 130 meghívott azonnal felemelte a kezét. Silverman reméli, hogy nem lesz szükség ténylegesen erre az akcióra, és az izraeli kormányt már a tervük megfogalmazása is jobb belátásra bírja.

Az aktivistaként, íróként és rabbiként dolgozó Silverman 2006-ban költözött Izraelbe Bostonból. A Rabbik az emberi jogokért szervezet jelenleg vizsgálja Silverman elképzeléseit. A gyűlésre az ország különböző részeiről érkezett 130 rabbi továbbítja a terveket a saját kiléjének, a tiltakozó akcióról így tudni fognak a kibucokban, mosávokban és Izrael számos zsinagógai közösségében is.

„Anna Frank a legismertebb azok közül, akiket annak idején azért bújtattak, hogy megmentsék az életét. Számos írásos bizonyítékunk van arra, hogy sok afrikai menekültet is a halálba küldenénk a kitoloncolással” – mondta Silverman a Hháárec című lapnak. A rabbi azokra a jelentésekre utalt, amelyek szerint egyes menedékkérőkre kínzás vár, ha visszatérnek országukba. Ezenkívül az emberkereskedők markába is kerülhetnek, ha elfogadják az izraeli kormány ajánlatát.

„Emberek az életüket kockáztatták, hogy zsidókat mentsenek meg, és most a mi zsidó államunk azt mondja, nem akarja vállalni a demográfiai növekedés kockázatát a rászorulók megsegítése érdekében? A miniszterelnökünk úgy beszél, mint annak idején az egyiptomi fáraó, aki azt mondta, hogy a zsidó rabszolgák el fognak szaporodni, és többen lesznek, mint mi, egyiptomiak” – mondta Silverman.

Silverman az amerikai humorista Sarah Silverman idősebb nővére. A rabbi abban bízik, hogy az amerikai zsidókat is az ügy mellé tudja állítani, és közösen megakadályozhatják a kitoloncolást.

Benjámin Netanjahu január elején jelentette be, hogy kiutasítják az országból azokat az eritreai és szudáni illegális bevándorlókat, akik az elmúlt egy évtizedben szivárogtak be Izraelbe. A zsidó állam most azzal fenyegette meg a migránsokat, hogy begyűjtik és fogva tartják őket a továbbiakban, ha nem fogadják el a fejenként felajánlott 3500 dollárt és nem mennek el Izraelből egy afrikai államba.

Az ENSZ aggodalmát fejezte ki a döntéssel kapcsolatban, és felszólította Izraelt, hogy ne deportálja a menedékkérőket a Szahara déli részén fekvő országokba.

Eritreai menedékkérők

A menedékkérők a déli határon át érkeztek, sokan a jobb élet reményében, de voltak, akik háborúk és politikai konfliktusok elől menekültek.

Izrael 2010-ben kezdett kerítést építeni az egyiptomi határon. A folyamat 2013-ra fejeződött be, és megállította a menekültek beszivárgását az országba. Az Izraeli Védelmi Minisztérium szerint 2016-ban összesen 11 embernek sikerült átjutnia a határon.

A menedékkérők befogadása csak egyike azoknak az akcióknak, amelyekre a Rabbik az emberi jogokért szervezet készül az Anna Frank által inspirált tiltakozás keretében. Egy másik terv szerint az aktivisták menekülteket vinnének a Jad Vasem Világ Igaza nevű kertjébe, hogy felrázzák a zsidó világot. A Világ Igaza-díjat ugyanis azok kapták meg, akik nem voltak zsidók, és kockára tették az életüket a zsidókért.

akibic.hu

Bemutatjuk a rabbikat: Fináli Gábor

Az egyházi vezetőinket bemutató sorozatunkban Fináli Gáborral, a budapesti Hunyadi téri zsinagóga rabbijával, a Béjn Hájámim zenekar vezetőjével olvashatnak interjút.

***

A híres Finály család az elmúlt kétszáz évben számos kiváló tudóssal és tanárral írta be magát a magyar művelődéstörténetbe, a legismertebb talán a 19. században élt Finály Henrik, a híres latin–magyar szótár alkotója. Ennek a családnak a leszármazottja?

Igen, hiszen ez az egy zsidó Finály család létezik, akinek tehát ugyanez a családneve, az biztosan rokon, akár Magyarországon él, akár Bécsben, Franciaországban vagy Izraelben. Az említett Finály Henrik egyébként kitért a zsidó vallásból: amikor Kolozsvárra ment tanítani, katolizált. Kempelen Béla a Magyar zsidó családok című munkájában négy-öt oldalon át sorolja a család tagjait, de a nagyapám is végzett családfakutatást, ő körülbelül kétszáz Finályt írt össze.

A család az 1700-as évek vége felé jött Magyarországra, az egyik legnagyobb ága több mint száz éven át Óbudán lakott. A textiliparból gazdagodtak meg, így a Finályak annak idején elég sok pénzt adományoztak a Chábád jelenlegi óbudai zsinagógájának épületére. A Chevra Kadisa óbudai elnöke is sokáig Finály Ernő volt, illetve Hegedűs Oszkár hitközségi alelnök – bár nem Finály oldalról – szintén rokonom volt.

Különben nagy magyar hazafiak voltak köztük. Róbert Péter történésztől tudtam meg, hogy egy Finály nevű bankár az első világháborút lezáró béketárgyalások alatt Párizsba utazott, és egy magyar küldöttség tagjaként komoly lobbitevékenységet folytatott a trianoni döntés ellen. Egy újságban ezzel a blikkfangos címmel tudnék elképzelni róla egy cikket: A zsidó bankár, aki meg akarta menteni Nagy-Magyarországot...

Gyermekkorában az ön számára fontos volt a zsidó identitás? A családban komolyan vették a vallást?

Vegyes házasságba születtem bele a hetvenes években, a vallás rituális aspektusai nem játszottak semmilyen szerepet az életünkben. Ami természetes és inkább meghatározta a gyermek- és kamaszkoromat, az az Izrael iránti – főleg édesapám részéről megnyilvánuló – feltétlen és kritikátlan szeretet, már-már rajongás. Többször voltam tanúja, hogy apukám olyannyira elérzékenyülten csókolt meg egy Izraelből kapott, héber feliratú konzervdobozt, mint egy tóratekercset. A zsidóságát amúgy ő is megszenvedte: a hatvanas évek végén kirúgták a textilgyárból, ahol technikusként dolgozott, mert nem volt hajlandó a hatnapos háború miatt elítélni Izraelt. Szóval Izrael és az egész cionista projekt úgy élt a fejemben, mint egy beteljesült jóslat.

Az egyik önnel készült interjúban olvastam, hogy annak idején alijáztak is. Miért jöttek haza?

Ezt nagyon hosszú volna a maga teljességében és részletességében elmondani, megpróbálom összefoglalni. Amikor 1992-ban alijáztunk, én voltam a legboldogabb, úgy éreztem magam, mint aki belépett az Édenkertbe. Megkezdődött az ottani életem, beleszerettem egy jemeni zsidó lányba, a lehetőségek szerint beilleszkedtem, s pontosan úgy néztem ki, mint egy ott született, igazi izraeli zsidó. Nem látszott rajtam, hogy bevándorló vagyok, és ez a nagy orosz alija idején kelet-európaiként nagyon is számított. Persze ez nem volt tudatos, az volt az oka, hogy otthon éreztem magam. Olyannyira, hogy amikor egyszer izraeli vendégek voltak nálunk, és valaki benyitott a szobámba, hogy beszéljen velem, a szobámban lévő gyerektömegben nem tudott megkülönböztetni a többiektől. Hol van Gábor? Ezt kérdezte. Ez volt a legnagyobb elismerés, amit csak kaphattam, mert ez volt a befogadás, beilleszkedés, elfogadottság és egy másfajta asszimiláció csúcsa.

Sajnos azonban pár év alatt meghasonlottam önmagammal. De ez sokkal később jött el, mint magának az alijánknak a megfeneklése és a visszaköltözés. Az alijánk sikertelenségének megvoltak a maga fokozatai. Mondok három példát. Egy: a szüleim nem találták meg a számításukat, s szinte az összes megspórolt pénzüket fölélték. Kettő: a Szochnuttól nem azt kapták, amit az ígért. Három, ami a szüleimétől független ok: a jemeni barátnőm családja gojként kezelt a neológ betérésem miatt, úgy, ahogy sokan kollektíve megkérdőjelezték az orosz vagy etióp alijázók „autentikusságát”. Igaz, azóta Pesten megcsináltam az ortodox betérést is. Akkor Izraelben nem is az bántott, hogy mit gondolnak ők a neológiáról, hanem az az ellenséges hangnem, amit velem szemben használtak. Meg kellett élnem, hogy milyen is az, amikor engem, a zsidót egy másik zsidó ellenséges idegenként kezel. Miközben persze a holokauszt során megölt családom tagjait megfelelő „hivatkozási alapnak” tartották, engem meg nem? Miért? Volt olyan eset, amikor az egyik jemeni zsidó engem „learabozott”. Itt az „arab” persze nem igazi arabot jelentett, hanem idegent, az ellenséget. Ez nekem Izraelben éppen olyan igazságtalan és elfogadhatatlan volt, mint Magyarországon a Finályaknak a vészkorszakban azt mondani, hogy ti nem vagyok igazi magyarok, mert zsidók vagytok. Vagy például mekkora pofátlanság kell ahhoz, hogy egy betért zsidót ne tekintsen „igazi” zsidónak egy olyan ember, akinek az ük-ükapja vagy még régebbi őse tért be? Hol van ennek a „zsidósági versenynek” a vége, és vajon mik is a pontos játékszabályai?

Ha már szóba jöttek az arabok: Izraelben került szorosabb ismeretségbe muszlim családokkal?

Hogyne, egy kibucban dolgoztam együtt palesztinokkal és izraeli arabokkal is. A hatvanfokos, trópusi halak tenyésztésére használt melegházban vagy a konyhán alkalmazott arabokkal is megismerkedtem, összebarátkoztam. Utóbbiaknál voltam látogatóban is a falujukban, Dzsászer El-Zárkában, Készária mellett. Sokat beszélgettem velük, ami finoman szólva árnyalta a világképemet. A konyhán dolgozott egy Mohamed nevű, huszonéves szakácsfiú, aki meghívott a házukba, és abban a megtiszteltetésben részesített, hogy én aludhattam a már meghalt szülei szobájában és ágyában, ami nálunk, a magyar kultúrában kvázi megfelel annak a tisztaszobának, amit nem használnak. Amikor utazgattam az országban fel s alá, néha rizikósabb helyekre is, mindig megkért, hogy nála is jelezzem, hogy megérkeztem biztonságban. A kapcsolat azóta is megmaradt, olyannyira, hogy Mohamed és az unokatestvére, máskor a nővére egy barátnőjével már jött látogatóba hozzám Pestre. A falujukban olyan híre lett Magyarországnak, hogy volt két arab házaspár, akik Budapesten töltötték a nászútjukat.

De visszatérve Izraelre és az ottani zsidó–arab konfliktusokra: a helyzet mélyebb megértése vagy átélése szempontjából nagyon fontos hatások értek, és ebbe beletartoznak nemcsak a személyes ismeretségek a 90-es évekből, hanem a pont ott és akkor „felfedezett” vietnamiháború-ellenes, Amerika-kritikus filmek világa. Máig emlékszem rá, hogy az izraeli tévé 1993 tavaszán leadta Oliver Stone Oscar-díjas filmjét, A szakaszt, ami a képernyőhöz szögezett, olyannyira, hogy videón aztán még gyorsan megnéztem vagy tízszer. S akkor kezdett megfogalmazódni bennem egy antimilitarista fölfogás, amit 1993 és 1996 között olyan további alkotások erősítettek, mint a Született július 4-én, a JFK, A szarvasvadász, az Acéllövedék, a Dr. Strangelove, és végül a Forrest Gump. Azt értettem meg, hogy az ellenségnek kinevezett célpontok nem egyszerűen céltáblák, hanem emberek, akiket származásukkal és vallásukkal együtt kell emberszámba venni, mert az nem járja, hogy politikai vagy vallási okokból nem vesszük emberszámba az ellenségeinket.

A korábban idealizált Izrael-kép emiatt megváltozott bennem, és kritikus lettem az állam több politikai döntésével és katonai intézkedésével szemben. Mondom ezt én, aki a második intifáda idején vehemensen védtem az izraeli akciókat, és a vitákban mindig Izraelnek adtam igazat. Izrael Állama hála Istennek él és virágzik, szívemből támogatom a létezését, ugyanakkor a huszadik századi történetében már nem látok olyan, úgymond szűz, tiszta történelmi pillanatot, amit ne érhetne valamelyik oldalról súlyos kritika. Korábban azt hittem, hogy az 1940-es évek végén, az állam megalakulása idején voltak ilyen tiszta időszakok, de amikor elolvastam Kardos G. György Avraham Bogatir hét napja című regényét, vagy utánaolvastam a kevésbé propagandisztikus történelemkönyvekben, megértettem belőlük, hogy nem voltak szűz pillanatok. Kardos G. György személyesen is ott volt az 1940-es években, szemtanúként írja a regényét, nem szépíti a valóságot, nem retusál, hanem hitelesen ábrázol. Hogy egyszerűen mondjam, az derül ki a regényéből, hogy a Szentföld: nem volt üres. Sok különböző ember, más-más álmokkal és vágyakkal, egy túl pici helyen, és ebbe még a zsidó–zsidó konfliktusok ezernyi magját is beleértem. Lehet, hogy menhelyet építeni könnyebb lett volna nekünk egy üres, szűz területen, mert egyre inkább úgy éreztem, hogy jobb lett volna, ha nem haragítjuk magunkra az iszlám világot. Nagyon szeretem Izraelt, ezért féltem Izraelt a katasztrófától. Sokszor az a rémálmom, hogy az ország gyorsvonatként száguld, s nem veszi észre, hogy egy másik szerelvény jön szembe, de ugyanazon a vágányon.

Fotó: Csanádi Márton / hvg.hu

Minek a hatására döntött úgy, hogy visszatér Magyarországra?

Ez nem volt egy gyors folyamat, évekbe telt, míg eldöntöttem, hogy hol van a helyem. Közben éltem az Egyesült Államokban, középiskolás koromban ugyanis Seattle-ben voltam egy évig cserediák, ahol egy chábád közösségbe jártam.

A végső döntést viszonylag későn, 2005-ben hoztam meg. Akkor – az addigra kialakult repülésfóbiám miatt – Isztambul és Damaszkusz érintésével vonatoztam vissza Izraelbe, hogy eldöntsem végre, mit akarok kezdeni magammal, és hol akarok élni. 2005-ben éppen peszách környékén voltam kint, ami a számvetés ideje is, és meginterjúvoltam húszharminc barátomat, ismerősömet, volt osztálytársamat, hogy ők mit tennének a helyemben. Velem egykorú, katonaviselt, átlagos zsidó fiatalemberek voltak, akik átélték a második intifádát, a robbantásokat, azóta sokat utaztak, ismerték az izraeli és európai helyzetet, ismertek engem, s a túlnyomó többségük azt mondta: ők a helyemben nem jönnének vissza Izraelbe.

Nem szabad elfelejteni, hogy 2005-ben Magyarország már egy éve az Európai Unió tagja volt, és ez az izraeliek szemében sokat nyomott a latban. De engem az EU kevéssé foglalkoztatott. Nekem ugyanis peszách idején azzal kellett számot vetnem, hogy ha Izraelben alapítok családot, és egy terrortámadás során netán megölik a gyerekemet, akkor szembe tudok-e nézni azzal, hogy én kerestem a bajt. És akkor azt mondtam magamnak, hogy köszönöm szépen, megértettem a leckét, úgyhogy el innen, de holnap. Látogatás szóba jöhet, de letelepedni nem fogok Izraelben, csak akkor persze, ha eljön a Messiás, de az egy másik helyzet lesz.

Viszonylag későn avatták rabbivá. Mi volt ennek az oka?

Az, hogy kilenc évre abbahagytam a rabbiképzőt, mert úgy éreztem, nem arra vezet az utam. Utána voltam angol szakos egyetemista, idegenvezető, szállodai recepciós, apukám éttermében szendvicses fiú, és jó sok időnek kellett eltelnie, mire rájöttem, hogy de igen, a rabbiság az én igazi munkám. Illetve nekem nem is munka ez, hiszen amikor dolgozom, szinte szárnyalok, angolul úgy mondják: ez a flow élmény. A legjobban azt élvezem benne, hogy segíthetek másoknak, együtt gondolkodhatok velük.

Számomra tiszteletre méltó, hogy milyen meggyőződéssel képviseli a véleményét nyilvános viták során akár a Facebookon, akár különböző újságokban. A mindennapokban is vannak kemény szócsatái, a hétköznapokban is vitázó hevületű ember?

Amit a zsidóságról gondolok és hiszek, azt elmondom, a hagyományunk is erre biztat. Ráadásul számos kérdés van, ami még nem került nyugvópontra, és bármennyire fáj, de ki kell beszélni. Szabad és ki kell beszélni, hogy végül is mit akar az életünket olyannyira meghatározó cionizmus, mi a célja, mit tekint modellnek? A cionizmus modellje a tizenkilencedik századi nemzetfelfogás? Azaz egyszerűen csak az európai nemzetállamokat másolja? Egy megkésett menhelyprojekt? Egy messiási, vallásos vízió messiás nélkül? S ha igen, akkor ezzel elárulja-e vajon Istent és Isten szándékát? Miért tesz föl mindent egy lapra?

A mai chászidok, ortodoxok öltözködésével és egyéb szokásaikkal, világlátásukkal kapcsolatos, meglehetősen kritikus Facebook-posztjaimra is sok heves reakció érkezett, de hát ez ezzel jár. A viták során tudomásul kell vennem, hogy vannak kisebb számban vallási fundamentalisták, judeofasiszták, ultranacionalista zsidók, etnocentrikus önimádók, akik azt hiszik, hogy ők azáltal különb emberek, mert zsidók, és a véleményüket is ehhez igazítják. Ami nem kivételes jelenség, elvégre minden európai társadalomban vannak olyanok, akik etnicista alapon különbnek tartják magukat másoknál.

S milyen zsidónak tartja saját magát?

Egy Ábrahámtól eredeztethető hagyomány örökösének tekintem magam, azaz a húsz generációval ezelőtti zsidó tanítást mindig lemérem a kezdetek elveivel és törvényeivel, így helyezem őket történelmi kontextusukba, s kapják meg ezáltal relatív értéküket.

Az egyik példaképem Rámbám, aki az amelitákkal *(a zsidók által halálos ellenségnek tekintett népek – K. Zs.)* kapcsolatos ellenségeskedés feloldására azt fogalmazta meg, hogy amelitának lenni nem más, mint gondolati állapot, ami – önzés és a nihil által – elfedi az emberben benne lévő jót. És ha egy ember esetében ez a gondolati állapot megszűnik, akkor megnyilvánul a benne lévő jó. Így oldja fel Maimonidész az őrájuk sokak által kiszabott, elkerülhetetlen LEX GENOCIDIUM-ot.

A másik példaképem Rámbán, vagyis Náchmánidész, Maimonidész vitapartnere és kritikusa, de számomra ő is a rabbinikus judaizmus túlkapásainak orvoslója, aki az én szememben a zsidóság ókor végi, középkori arcának megőrzője. A totális látásmódjával és kérdéseivel átlát a korábbi vélemények másoknak átláthatatlan falain, és sokkal közelebb kerül az ősi igazsághoz, mint mások. Azt, hogy ezt a helyesebb látásmódot egy általa is „benézett” és közelgő világvége okozta-e, azt nem tudom.

A recept világos: érdemes tudni, hogy ki, mikor és hol élt. Sokszor sikeres korszakok vagy régi idők zsidó bölcsei kevésbé frusztráltak, és másképp látnak. Igaz, így is sokszor fut bele az ember sommás véleményekbe például a nem zsidó társadalommal kapcsolatban, ugyanúgy, ahogy ez bőven megfigyelhető az egyházi szerzőknél is. Úgyhogy nem árt megválogatni, ma a régi tanítóktól mit idézünk, mert egyes megállapításaik sértőek lehetnek másokra nézve. Ezért kell szerintem vigyázni például a kabbalisztikus irodalom oly kedvelt és divatos világával is, azzal, hogy mennyire öleljük azt a szívünkre. A Buber által is inkább kikerült „oldal” rettentő negatívan beszél a nem zsidó külvilágról, ami szerinte szinte démonikus, csak az önzés és a vágyak hajtják, és mindig a zsidók életére tör. Az ilyen mondatokat az antiszemiták szokták fölhasználni a zsidók ellen, méghozzá a történelmi tények, a társadalmi és kulturális háttér totális ismerete nélkül.

Visszatérve a kérdésére: olyan zsidónak szeretném tartani magam, aki nem hűtlen a bibliai kezdetekhez, de nem a bukás, üldöztetés, szenvedés, megpróbáltatás bibliai képére alapozza az identitását, hanem az ábrahámi küldetésre, ahol a partikuláris az univerzálisért van. Hiszen a Szentírás nem kizárólag a zsidókhoz szól, hanem az emberiséghez. A zsidóknak megvan a maguk fontos történelmi szerepe, ami még a mai napig tart, de nem képeznek külön kasztot, és az Édenkertben nincsen számukra egy külön nekik fenntartott parcella.

Beszéljünk a Hunyadi téri zsinagógáról is, amelynek rabbijaként szolgál. Miért éppen Ohel Ávrahámnak, azaz Ábrahám sátrának nevezte el a közösséget?

Mert egy sátor egyszerre végtelenül praktikus és szimbolikus hely. Nem véletlen, hogy a Tóra megdöbbentően nagy része, majdnem a szöveg ötöde szól arról, hogyan néz ki a miskán, a sátor, a néppel együtt mozgó „Szináj hegy”, az Örökkévaló hajléka. A sátor egyszerű, könnyen mozdítható, olcsó, gyorsan telepíthető, hideg és meleg ellen egyaránt megvéd, használhatják családok és katonák, kielégít minden fontosabb egyéni és közösségi igényt. S miért éppen Ábrahám sátra? Mert ő jelképezi az igaz kezdetet, mert nélküle nem érthető meg a zsidóság, és mert mondjuk ki, hogy Magyarországon – de talán az egész világon is – a zsinagógákba járó emberek lassan harmadának, sőt felének a héber neve úgy végződik: ben

(folytatás a 7. oldalon)

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikusmester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétvégi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Önkéntes programunk változatlanul működik és folytatódik! Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe! Csoport indul: április 22. – május 13. Bővebb információ és jelentkezés: Deutsch János, janos. deutsch76@freemail.hu, +36-20-233-8454, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

19–20. századi magyar és külföldi művészek festményeit keressük megvételre készpénzért gyűjtők, befektetők részére. Nemes Galéria, 1024 Bp., Szilágyi Erzsébet fasor 3. Tel.: +36-1-302-8696. Mobil: 06-30-949-2900. E-mail: nemes.gyula@nemes-galeria.hu

Festést, tapétázást, kőműves- és egyéb építőipari munkát vállalok. 06-70-216-0234.

Természetes gyógyulás!

Kínában szerzett orvosi diplomával és 25 éves klinikai gyakorlattal várom a gyógyulni vágyókat a legkülönfélébb egészségügyi problémákkal.

Többek között:

– stressz, depresszió, kimerültség, alvászavar, fájdalomcsillapítás,

– emésztőrendszeri, vér- és energiakeringési, reumatológiai problémák,

– szervi betegségek, funkciózavarok.

Könnyű megközelítés, kulturált környezet.

Mórocz Simon, 06-30-898-6800.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: *mondAt Kft.*, **www.mondat.hu**
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Bemutatjuk a rabbikat: Fináli Gábor

(Folytatás a 6. oldalról)

Ávrahám vagy bát Szárá. Azaz ők betértek. És betérés nélkül nincsen zsidó jövő. Persze nem is Pesten lennénk, ha nem hallottam volna vissza azt a rosszmájú megjegyzést, hogy „ez a Fináli megcsinálta a betérő zsinit”.

Mit válaszolt erre?

Az még hagyján, hogy én az ilyesmire mit válaszolok. De biztos vagyok benne, hogy az ilyen beszólásra még Ábrahám ősatyánk is kiosztana egy jó nagy maflást, hiszen ő maga volt az első betérő, aki saját magát metélte körül. De nem akarom megkerülni a kérdést: alapvetően nem ráznak meg a rosszízű beszólások, csak az bánt, hogy ilyenkor értékrendben is elbeszélünk egymás mellett.

Még egyszer mondom: betérés nélkül nincsen zsidó jövő, és az az ember, aki csak vérségi alapon ismeri el a zsidóságot, az szerintem teokratikus etnicista. Jóval egyszerűbben úgy mondanám, hogy ez a színtiszta rasszizmus, ami tudatlanságból, előítéletekből, félreértelmezett bibliai látásmódból táplálkozik.

Pedig olyan sok értéke van a zsidóságnak, amire méltán és jogosan lehetne büszkének lenni! Amikor megnyíltak előttük a világi iskolák és az egyetemek, az askenázi zsidók tanulni kezdtek. Majd azok a szegény, lenézett, kirekesztett, megalázott zsidók, akiket Európában évszázadokon át kutyába sem vettek, az emancipáció, az asszimiláció és a tanulás szabadsága révén eljutottak a tudományos és művészeti élet csúcsaira! És ezt bizony nem az úgynevezett „zsidó génnek” köszönhették – ami nem létezik –, hanem a szorgalmuknak, kitartásuknak és tudásvágyuknak.

Olyan ez, mint az iszlám szellemi élet fénykora több mint ezer éve, amikor az európai kultúrát arabul írták. És azelőtt mennyire lenézték az arabokat a perzsák, a rómaiak vagy a görögök! Ugyanígy lenézték a fölényes Európában az oroszokat, akiket „káposztafejűeknek” csúfoltak, aztán éppen ezek a lesajnált oroszok mutatták meg, hogyan kell világirodalmat írni. A kultúráknak, társadalmaknak és civilizációknak vannak ilyen nagy műveltségi ugrásaik, és ilyen nagy ugrást hajtottak végre az askenázi zsidók is.

Végül ejtsünk pár mondatot a magánéletéről is!

A feleségem pszichológus, családterapeuta, autistaszakértő. 2006-ban ismerkedtünk meg, és 2011-ben házasodtunk össze. Két gyermekünk van. Vera kislányunk 2014-ben született. A Vera nem egy tipikus zsidó név, cserébe a kislány „ultrasémita” héber nevet kapott, úgy hívják: Ajala. A kisfiunk, Áron tavaly nyáron született, a héber neve Áháron Jehuda ben Gábriel. A Jehuda nevet a fiam a dédapja után kapta. A kislány pedig azért lett Vera, mert ez a szó oroszul azt jelenti, hogy hit, latinul pedig azt, hogy igazság. És ez az a két dolog, amiben feltétel nélkül hiszek.

Kácsor Zsolt / Mazsihisz.hu

Programajánlat

MÁRCIUS

Spinoza Színház
(1074 Budapest Dob u. 15.)

Március 1. (csütörtök) 19 óra: Gábor György: Mózestől Jézusig – ismétlés

Március 3. (szombat) 19 óra: Neil Simon: A vacsorameghívás – vígjáték

Március 6. (kedd) 19 óra: A nyíló combok erdein túl – zenés irodalmi est

Március 7. (szerda) 19 óra: Marmorstein Berta csodálatos élete – monodráma

Március 8. (csütörtök) 19 óra: ALMA pódiumbeszélgetése: Dési János

Március 10. (szombat) 19 óra: A Weiss Manfréd család – film

Március 11. (vasárnap) 19 óra: Politikai beszélgetéssorozat: Momentum

Március 12. (hétfő) 19 óra: Heller Ágnes-est

Március 14. (szerda) 19 óra: Platón: A védőbeszéd – monodráma

Március 20. (kedd) 19 óra: Herzl – kávéházi dráma

Március 21. (szerda) 19 óra: Mata Hari – zenés életrajz – PREMIER

Március 22. (csütörtök) 19 óra: Rejtő–Nádasi: Balfácánok – kabaré

Március 24. (szombat) 19 óra: Az alkohol öl?! – proli-musical

Március 25. (vasárnap) 19 óra: Királyhegyi Pál: Első kétszáz évem – vidám magánbeszéd

Március 26. (hétfő) 19 óra: Mata Hari – zenés életrajz

Március 27. (kedd) 19 óra: Gábor György: Mózestől Jézusig

Március 28. (szerda) 19 óra: Ferenczi és Freud – dráma

Március 29. (csütörtök) 19 óra: Az öldöklés istene – bohózat – PREMIER

Budai Micve Klub
(II. Frankel Leó út 49.)

Március 4. (vasárnap) 18.00: Szuperkoncert a Frankel-zsinagógában! Öt fantasztikus előadóművész ad jótékonysági koncertet a WIZO Hungary támogatottjai javára: Bíró Eszter, Födő Sándor (Fodo), Budai Miklós, Nógrádi Gergely, Teszter Nelli.

Március 11. (vasárnap) 18.00: Kié Dávid király városa? címmel beszélgetés Jeruzsálemről Vadas Zsuzsával, a Nők Lapja népszerű újságírójával és Radó Gyulával, több mint 300 dokumentumfilm és 25 tévéfilm, tévéjáték rendezőjével. A beszélgetőtárs: Bóta Gábor újságíró.

Március 25. (vasárnap) 18.00: A séta c. dokumentum-játékfilm vetítése. Szereplő: Havas Judit. Rendező: Radó Gyula. Szakértő: Szita Szabolcs. A vetítés után beszélgetés az alkotókkal.

Generációk Klubja
(1067 Bp., Hunyadi tér 3. I. emelet)

Március 5.: Egy nagyon ifjú hölgy, Kiss-Leizer Anna (13) kápráztat el bennünket professzionális zongorajátékával. Egyebek mellett számos nemzetközi versenyről hozott el előkelő helyezést. Aki bemutatja őt nekünk, mentora, Székelyhidi Hajnal operaénekes, az ORZSE adjunktusa.

Március 12.: Rózsa Péter, a Klubrádió főszerkesztő-helyettese a „Szeretném bemutatni” sorozat keretén belül Groó Diana filmrendezővel beszélget. Lesz filmvetítés is, utána pedig lehet kérdezni, hozzászólni.

Március 19.: Deák Gábor kérdez (Mai vendégünk II.), s aki válaszol… az meglepetés.

Március 26.: „3 órai tea”, miközben a hangulat felelőse a zongoránál: Fűzy Gábor!

(Minden hétfői program 15 órakor kezdődik.)

Egyetemi pedagógusi végzettséggel, 5 éves pedagógusi szakmai gyakorlattal és közoktatási vezetői végzettséggel rendelkező

igazgatót

keresünk a Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség által fenntartott bölcsőde – óvoda – 12 osztályos iskola oktatási intézménybe. Fényképes önéletrajzot, motivációs levelet és oklevélmásolatokat kérünk.

E-mail-cím: hr@maoih.hu

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Márc. 2.	Szombat reggel Márc. 3.	Péntek este Márc. 9.	Szombat reggel Márc. 10.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	17.30	8.00	17.40	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.30	8.00	17.40	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	17.30	9.00	17.40	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.30	9.30	17.30	9.30
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.20	8.00	17.30	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.20	8.00	17.30	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.15	8.00	16.50	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	17.30	8.30	17.30	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

Március 1. csütörtök	Ádár 14.	PÚRIM
Március 2. péntek	Ádár 15.	Gyertyagyújtás: 5.12
Március 3. szombat	Ádár 16.	Szombat kimenetele: 6.17
Március 9. péntek	Ádár 22.	Gyertyagyújtás: 5.22
Március 10. szombat	Ádár 23.	Szombat kimenetele: 6.28
Március 15. csütörtök	Ádár 28.	Jom kippur kátán

Meghívó a Radnóti-díj 18. átadási ünnepségére

Ismét hívunk!

Gyere el, ha elítéled a rasszizmus minden formáját, ha nem nézed tétlenül embertársaink bármilyen kirekesztését!

Gyere el, s együtt mondjuk: nem hagyjuk, hogy szeretett hazánkat ellepje a szélsőjobb mentalitása!

Küzdjünk azért, hogy legyen újra érték a szolidaritás!

Kapjon érdemi védelmet a rászoruló!

A Radnóti Miklós Antirasszista Díj 18. átadására a nemzetközi antirasszista napon, **március 21-én, szerdán 15 órától a Radnóti Miklós Művelődési Központban** kerül sor (Budapest XIII., Kárpát u. 23.).

A díjakat **Hanti Vilmos,** a MEASZ elnöke adja át.

A műsort **Dési János** vezeti.

A laudációkat **Galló Istvánné** olvassa föl.

Közreműködnek korábbi és idei Radnóti-díjasok: **Falusi Mariann és Lang Györgyi, Hegedűs D. Géza, Galkó Balázs, Gerendás Péter, Sas József, Székhelyi József.**

A korábbi díjazottak részéről köszöntőt mond **Beer Miklós** püspök és **Kardos Péter** főrabbi.

Szacsvay Marianne és Lovas Tamás zenével köszönti a közönséget az előtérben.

800 Ft-os támogatói jegyek rendelhetők a MEASZ@upcmail.hu címen, személyesen megvásárolhatók a Láng Téka könyvesboltban (Bp. XIII., Pozsonyi u. 5.).

A díjátadás előtt megvásárolható **„Az ellenállás pillanatai”** című könyv, amelyben Gyuricza Péter író több mint hatvan személyiséggel – főleg Radnóti-díjasokkal – készített interjút.

A könyv megvételével a MEASZ antirasszista küzdelmét is támogatod!

A díjátadót 7. alkalommal támogatja a XIII. kerületi önkormányzat.

Gyere el, a te részvételedre is számítunk!

A MEASZ elnöksége

MAGÁNNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

* * *

KOBA DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

Hírek, események röviden

– A zuglói körzet pénteki (17.30) és szombati (9.30) istentiszteleteit továbbra is a Scheiber-iskolában tartja (XIV. ker. Laky Adolf utca).

– 1%. A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2016. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 73.634 Ft-ot a kuratórium döntése alapján a veszprémi zsidóság történetének egy részével foglalkozó tanulmány megírására, pályázati önrészként használjuk fel.

Reméljük, hogy a 2017. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

– **Adomány.** Schmelcz Gabriella 40.000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntetettek megsegítésére.

– **Kiállítás.** Minden kedves barátomat, ismerősömet és minden érdeklődőt szeretettel meghívok Szépség, színek, formák, fények című kiállításomra. A megnyitó időpontja: 2018. március 11., 16 óra. Látogatható: március 12., 13., 14., 16–18 óráig. A kiállítás utolsó napja március 30. Március 14. és 30. között az alábbi telefonszámon lehet egyeztetni a látogatási szándékot: 06-30-277-1216. Helyszín: Budapest, Hollán Ernő u. 46. 2. em. 1. Lakásgaléria. Kapucsengő: 21. Verő Katalin amatőr fotóművész.

„Vigyázat, csalok!”

Egy fuldokló kínai gyöngyárustól tanulta első trükkjét Rodolfo

31 éve, 1987. január 25-én hunyt el Rodolfo, a világhírű bűvész, érdemes és kiváló művész. Művészetét nem a varázslás, a sámánság jellemezte, hanem a küzdelem, az akaraterő, a kemény munka eredményeként létrejött csoda – emlékezik az MTI.

Rodolfo, azaz Gács Rezső Budapesten, egy nyomdai betűszedő fiaként látta meg a napvilágot. Tizennégy éves korában inas lett egy úridivat-üzletben, majd segéd, végül üzletvezető. Tanult szakmája a férfi-fehérnemű-szabászat volt. Bűvész pályafutása 1924-ben kezdődött, amikor kimentett a Dunából egy fuldokló kínai gyöngyárust, aki hálából megtanította egy trükkre. A számot másnap bemutatta barátainak a Mátyás téren, ahol felfigyelt rá Ódry Zuárd, a Magyar Mágusok Szövetségének elnöke. Pártfogásába vette, és évekig tanította. 1929-ben első önálló fellépését is mestere menedzselte, ekkor kapta tőle a Rodolfo művésznevet is.

Bátyja ötletére elvégezte az artistaképzőt, és 1931-ben hivatásos artista lett. A Fővárosi Nagycirkuszban mutatkozott be, attól kezdve a profi bűvészt a főváros számos ismert és kedvelt mulatóhelyén (Arizona, Clarusse, Alpesi Falu, Moulin Rouge) szerződtették hosszabb-rövidebb időre. 1935-ben feleségül vette Nádor Olgát, akivel több mint ötven évig harmonikus életet éltek. 1939-ben önálló revücsapatot alakított a két Latabárral (Árpád és Kálmán), Feleki Kamill-lal és Alfonzóval, velük járta be a Balkánt és Egyiptomot. A világháború idején munkaszolgálatra vitték.

1945-ben az Országos Artista Egyesület elnökségi tagjává választották. Az egyesület elnöke magyar név választására szólította fel, ekkor változtatta családi nevét Gácsra. 1948-tól művésztársával, Alfonzóval lépett föl, majd 1950-től a Latabár-brigád tagjaként haknizott országszerte.

1956-ig nyolc éven át volt az Artista Akadémia, illetve az Állami Artista Iskola tanára. Az 1960-as évektől tagja az Artistaképző Intézet állami vizsgabizottságának. 1956 után a Szovjetunió nagyobb városai (Moszkva, Leningrád, Riga) mellett meghívást kapott Párizsba, Londonba, Brüsszelbe, Luxemburgba és Zürichbe. 1967-től állandó meghívottként vett részt a bűvészek világkongresszusain.

Több könyvet is írt, a legismertebb a Vigyázat, csalok! (1959) és a Vigyázat, most nem csalok! (1987). A szakmai titkokat felfedő Rodolfo Bűvészkönyvet (1963) sokan olvasták, sok gyermek kedvenc játéka volt az általa összeállított bűvészládika. A Füles rejtvényújságban évtizedeken át vezette a bűvésztrükkök rovatát. A televíziózás hőskorában több műsora is volt, köztük a Bűvészettörténet és a Fejezetek a Cirkuszlexikonból című sorozat.

Nemcsak kézügyességével és a színpadi zsebtolvajlással káprázatta el a közönséget, hanem gondolatolvasásával és szuggesztiós mutatványaival is. Mintegy ötezer mutatványt és kombinációt ismert. Életformává vált szakmáját soha nem hagyta abba, még hetvenéves kora után is napi négy órát gyakorolt tükör előtt állva. Utolsó fellépése 1986. január 13-án volt a Mikroszkóp Színpadon. Egy év múlva, 1987. január 25-én hunyt el.

Az érdemes művész kitüntetést ötvenedik születésnapja alkalmából (1960) kapta meg, nyugdíjba vonulásakor (1971) pedig a kiváló művész kitüntető címet, elsőként az artisták közül. 1962-től a Magyar Cirkusz és Varieté Vállalatnál (MACIVA) állt alkalmazásban, és jelentős érdemeket szerzett az új Fővárosi Nagycirkusz helyreállításában (1971). 1980-ban SZOT-díjjal tüntették ki.

Minden idők egyik legnagyobb kézügyességi bűvésze rengeteg trükköt ismert a bűvészet minden területéről, ezek közül – saját elmondása szerint – körülbelül ezret tudott bármikor színpadképesen. Művészetét nem a varázslás, a sámánság jellemezte, hanem a küzdelem, az akaraterő, a kemény munka eredményeként létrejött csoda. Hitvallása szerint „az a művész, aki meg van magával elégedve, az nem művész többé. Az meghalt.”

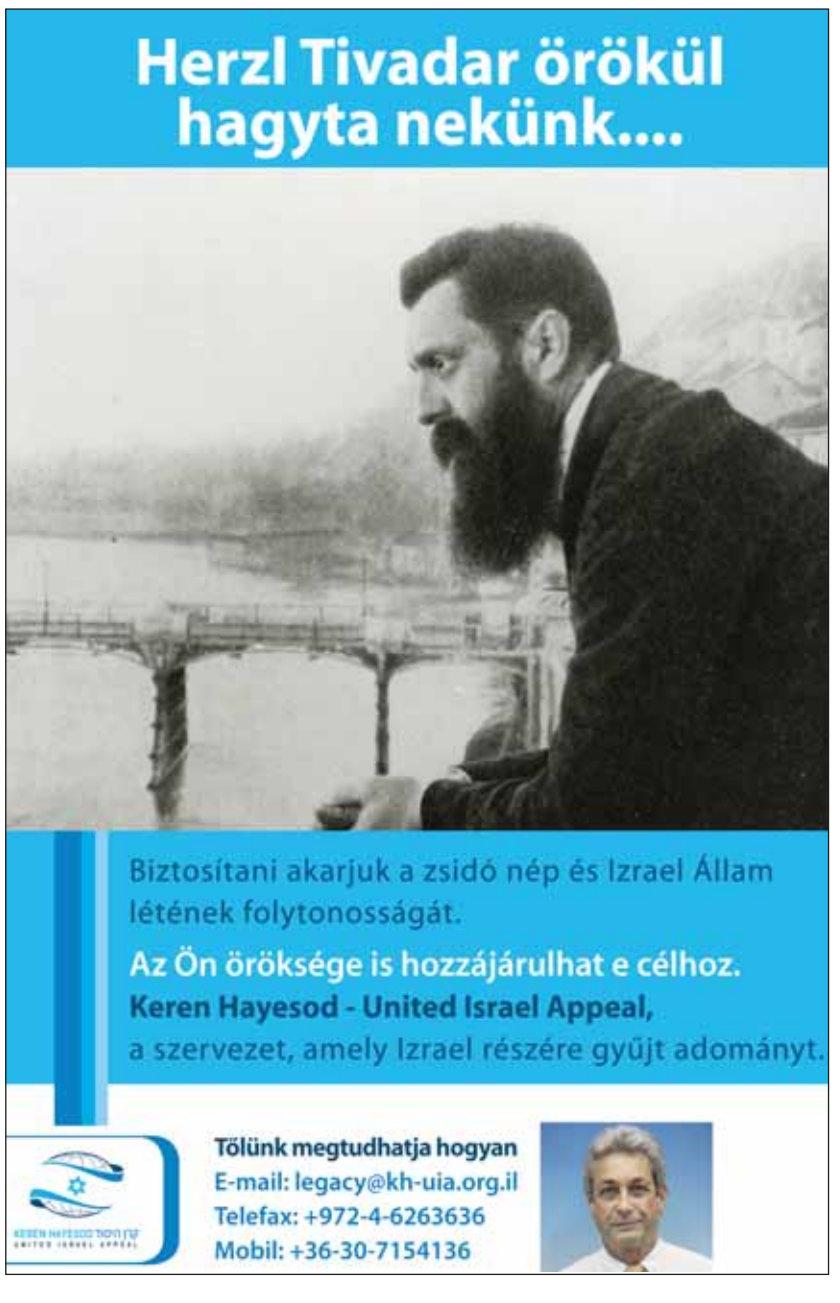

SPÁNN GÁBOR

Tanulni, tanulni, tanulni!

Egészségügyi séta közben sokféle emberrel és problémával lehet találkozni. A minap mellém szegődött egy zsinagógai ismerősöm, és két sarok között elmesélte történetét. Ma már felnőtt fiúgyermekük nagy nehezen leérettségizett, de az elégséges bizonyítvány egyetlen felsőoktatási intézményhez sem volt elégséges. Ahogy a puding próbája a szalmonellózis, úgy erről a fiúról is egy nyári munka kapcsán derült ki, hogy eszményi lakatos lehetne, mert istenáldotta tehetsége van az autókarosszériákhoz.

A fiatalember mostanában kapta meg szakmunkás-bizonyítványát, és a szülők állást kerestek neki. Ez bizony egy friss segédnél sem könnyű, ahogy az édesapja mesélte. Ők már ott tartottak, hogy megtakarított pénzüket ajánlják föl annak a lakatosmesternek, aki hajlandó műhelyébe segédnek fölvenni a fiút. Ma ez a módi. Végül találtak egy sok munkással dolgozó autószerelőt.

A fiú első munkanapján a mester kisétált vele az utcára, és rábökött egy flancos luxusautóra: na, fiam! Én most elindítom a stoppert, meglátjuk, mennyi idő alatt tudod kinyitni a verdát kulcs nélkül úgy, hogy a kocsi se sérüljön, és a riasztó se szólaljon meg. A fiú nem értette a feladatot, de kb. 5 perc alatt végrehajtotta. A mester odahívta, és azt mondta neki: Sajnálom, nem veszlek fel, mert a mostani embereim egy ilyen típusú kocsit 2 perc alatt kötnek el! Majd ha hozod ezt az időt, akkor tudlak használni!

A gyermek apja felém fordult, mit szólok, micsoda világban élünk. Mivel ő jesivát is végzett Izraelben és ma is tanárember, ért latinul is, ezért azt feleltem neki: non scholae sed vitae discimus. Nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk!

Roncsderbi

Azt írja az újság, hogy a német kormány több mint 2000 euróval támogatja azt, aki sokéves régi autóját újra cseréli. Teszi ezt két okból. Egyrészt azért, hogy ne szennyezzék a környezetet a korszerűtlen, régi járgányok, másrészt azért, hogy egy kis életet leheljenek a halódó autókereskedelembe. Hát ez most sikerült… nálunk. Tudniillik kiderült, hogy az élelmes német autókereskedők a bontásra ítélt matuzsálemeket roncstelep helyett Kelet-Európába hozzák, ahol jó pénzért értékesítik. Szóval most már nemcsak szemétlerakó vagyunk, de sok autóroncs megvásárlásával segítünk bebizonyítani, hogy van élet a halál után is.

Az egyik, magát jó üzleti érzékkel megáldott zsidónak valló barátom vett jutányosan egy 6 éves Volvo kombi kocsit. Az illető óvatos volt, ezért a túl előnyösnek látszó árajánlatot követően az autót bevizsgáltatta a szakszervizzel. Innen azt a választ kapta, hogy a kocsi teljesen megfelel életkorának és a futott kilométernek, megéri az árát.

Nemrégiben egy banális hiba miatt szerelőhöz vitte a kocsit, aki nemcsak a hibát javította ki, de próbaútra is ment. Ekkor érezte úgy, hogy az autó dudája „túlzottan puha”, és gyanút fogva lebontotta a kormányt. Kiderült, hogy a kocsiból hiányzik a légzsák, és miután utánanézett, kiderült, hogy mind a hat. Az élelmes teuton külön adta el az autót, és külön a légzsákokat, de még arra is gondolt, hogy a műszerfal visszajelző műszere ne jelezze a hiányt. Barátom most szörfözik a neten és hirdet a lapokban, légzsákokat keresve. Nem lesz könnyű ehhez a típushoz kapni, de ha igen, akkor a várható kiadása meghaladja az 1 millió forintot. Mikor elkeseredve mesélte nekem átverése történetét, én éltem a szatócsbölcsességgel. Minden rosszban van valami jó. Veled például nem történhet meg, ami egy ismerősömmel: egynapos jogosítvánnyal rendelkező fiának odaadta kocsiját, hadd villogjon a haveroknak. A fiú este megjött, és azt mondta: Két hírem van a próbaútról, egy jó meg egy rossz. Mondom előbb a jót: papa, a légzsákok kiválóan működnek…

…és ideje van a nevetésnek

Két nyulat kérek – mondja a vadhúst árusító boltban a háziasszony. – De ne olyan szétlőtteket, mint a múltkor.

Asszonyom – feleli az eladó –, olyan nyulakat, amik halálra röhögték magukat, eddig még nem kaptunk.

* * *

Házsártos feleség mondja a férjének:

– Mennyivel jobban tettem volna, ha magához az ördöghöz mentem volna feleségül!

– Erre ne is gondolj! Közeli rokonok nem házasodhatnak!

* * *

Szőke nő a lottózóban:

– Ez milyen játék?

– El kell találni 5 számot...

– És milyen messziről?

* * *

Egy ember nagyon fél a szellemektől, éjszaka mégis a temetőn kell átmennie. Óvatosan lépked, amikor egyszer kopácsolást hall. Észreveszi, hogy az egyik sírnál egy munkásruhás fickó a sírkövet vési.

– Ó, csak maga túlórázik? A szívbajt hozta rám.

– Elírták a nevem, azt javítom.

* * *

Az új vendéget megvágja a borbély. Némi mellébeszéléssel próbálja kiengesztelni:

– Khmmm... bocsánat, uram, járt már nálunk?

– Nem, a lábamat a háborúban vesztettem el.

* * *

Egy akkurátus és meglehetősen csúnya nő sárgadinnyét vásárol. Vagy harmincat megnyomkodott, megszagolgatott, mire a zöldséges rászól:

– Legközelebb a férjét küldje el vásárolni, ő nem válogatós!

– Miből gondolja?

– Ha az lenne, nem vette volna feleségül.

* * *

A vendég megkérdezi az étteremben:

– Mondja, kérem, mikor vágták le azt a csirkét?

– Pardon, uram, a csirkéhez csak krumpli, saláta vagy kompót jár, de életrajz nem.

* * *

– Főúr kérem! Már több mint egy órája várok a megrendelt bécsi szeletre!

– Tudom, uram. Ha minden vendég ilyen türelmes lenne, mint ön, öröm volna a munkánk...

* * *

Mérvadó amerikai szaklapok nemrégen adták tudtul, hogy a kutatások szerint egyenlő arányban gyorsul fel a szív ritmusa az asszonyoknál, mikor azt hallják: „szeretlek”, és a férfiaknál, ha bejelentik nekik: „tálalva”.

* * *

Jancsi és Juliska fiatal házasok. Nagyon szeretnek még kettesben lenni, ezért ezen az estén is inkább otthon maradnak. Juliska főz. Elkészül a vacsora. Jancsi szó nélkül kanalaz. Juliska megszólal:

– Jaj, annyira boldog vagyok, hogy ilyen jó étvággyal eszel. Anyukám mindig azt mondta, hogy csak két dolgot tudok megcsinálni: a spenótot és a vaníliakrémet.

– Igen? – néz fel Jancsi a tányérból. – És ez melyik?